

ATEITIS

1952 M.

BALANDIS

NR. 4

ATEITIES VAJUS

Balandžio 1 d. baigėsi ATEITIES vėjus. Labiausiai pasižymėję platin-tojai bus paskelbti sekančiame Ateit-ies numeryje.

Su nusivylimu tenka pastebėti, kad vėjus rezultatai yra labai menki. Dauguma skaitytojų neparodė nė mažiausio susidomėjimo ATEITIES platinimu. Buvo laukiama, kad kiekvienas ateitininkas pajus pareigą prisidėti prie ATEITIES tobulinimo, tačiau tik labai maža dalelė parodė ateitininkišką susipratimą, jautriau atsiliepdama į vėjus reikalus.

Nors vėjus dabar skaitomas baig-tu, bet ATEIČIAI į talką ateiti nie-kad nevėlu. Dar kartą kreipiamės į maloniuosius mūsų skaitytojus, ku-riems ATEITIS yra artima ir neat-skiriama draugė, prašydami kiekvie-na proga ją prisiminti ir jieškoti vis naujų skaitytojų.

RENKIMĖS VASAROS STO-VYKLOMS

Artėja vasara, ir vėl jaunystės juo-ku skambės ateitininkiškos jaunimo stovyklos. Jau pats laikas pradėti į jas ruoštis. Šiomet bus rengiamos

trys ateitininkų stovyklos Amerikoje. Pagrindinė moksleivių at-kų stovyk-la įvyks vasaros pradžioje prie di-džiųjų ežerų, kur nors Clevelando, Buffalo ar Toledo apylinkėse. Antro-ji stovykla vasarą pabaigoje bus rytiniame pakraštyje, gal ir vėl Ma-rianapolio prieglobstyje. Studentai savo stovyklą ruoš rudenio. Sekan-čiame "Ateities" numeryje galėsime paskelbti tikslias informacijas.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIETUVIŲ DIENOS — mėnesinis žurnalas, Nr. 3, leidžiamas Los An-geles, Calif.

EGLUTĖ — žurnalas vaikams, Nr. 3.

AIDAI — kultūros žurnalas Nr. 3. Turinyje: Dr. Vl. Viliamas, Pranas Kozulis, Jonas Grinius, Kl. Jurgelio-nis, Dr. P. Celiešius, Paulius Jurkus, Vincas Kazokas, Juozas Lingis, A. Maceina, A. Mažiulis, Ignas Šlapelis ir kiti.

MARGUTIS — mėnesinis žurnalas Nr. 3. Leidžiamas Chicago, Ill.

SKAUTŲ AIDAS — mėnesinis lie-tuvių skautų organas Nr. 2, leidžia-mas Toronte, Kanadoj.

KARYS — pasaulio lietuvių karių žurnalas Nr. 2 ir 3, leidžiamas Brooklyne.

GABIJA — literatūros žurnalas Nr. 1 (2). Išėina 4 kartus metuose. Redaguoja Stepas Zobarskas. Lei-džia Lietuvių Spaudos Centras Ame-rikoje.

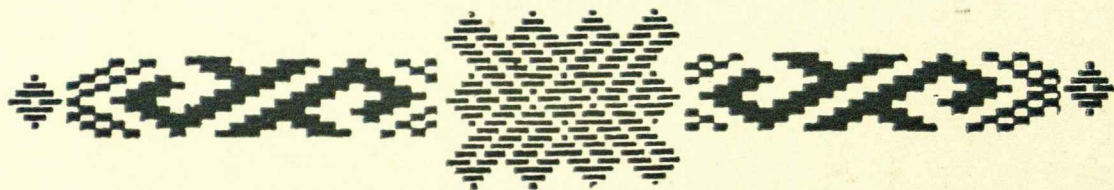
Vaclovas Biržiška — **VYSKUPO MOTIEJAUS VALANČIAUS BIO-GRAFIJOS BRUOŽAI**. Atspaudas iš "Aidų" kultūros žurnalo 1951 m. nr.: 8, 9 ir 10. Spaudė T.T. Pran-ciškonų spaustuvė Brooklyne 1952 m.

Nelė Mazalaitė — **GINTARINIAI VARTAI**, legendos. Viršelį dail. Bi-rutės Vilkutaitytės — Gedvilienės. Išleido LKSD Knygos Klubas Chica-goje.

O. B. Audronė — **BERŽŲ PASA-KOS**, poezija. Iliustravo L. Vilimas. Išleido PATRIA.

Hilferuf aus den Waeldern Li-tauens — Lietuvos partizanų laiškas Popiežiui vokiečių kalboje.

VLIko leidinys vokiečių kalboje Lietuvos Nepriklausomybės šventę minint. — Zum Gedenktag der Li-tauischen Unabhaengigkeit am 16. 2. 1918.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

EINA NUO 1911 M.

BALANDIS

1952 M., NR. 4

VELYKOS—DVASIOS PAVASARIS

DR. A. BALTINIS

Kiekvienais metais mes pergyvename gražiausį pasikeitimą gamtoje — pavasarį. Mes nežinome tų tūkstančių dėsnių ir paslapčių, pagal kuriuos šis pasikeitimas vyksta, bet mes žinome vieną, kad jis yra nuostabus ir gražus, jog mes visi jo iš naujo laukiame, vis iš naujo ilgamės.

Iš kur šis nuostabus pavasario žavumas ir grožis? Kas daro pavasarį mums brangų ir mielą? Tai gyvybė, jos atbudimas ir nuostabus skleidimasis visatos toliuose. Gyvybė yra tas didysis stebuklas, pripildęs pasaulį garsų, spalvų ir judesių ritmų ir sujungęs visatą į nuostabią harmoniją. Gyvybė yra toji didžioji paslaptis, prieš kurią stovi nustebug žmogus visoje savo mokslo ir išradimų didybėje. Mūsų techninis amžius tiki technikos galybei ir stebuklams. Tačiau technikos galybė yra bejėgė prieš gyvybę: tyrinėtojas laboratorijoje gali paslaptinęs gamtos jėgas atpalaiduoti, gali gyvybės dėsnius išskaityti ir juos savo sukurtiems mechanizms pritaikyti, gali kosmines jėgas savo reikalams panaudoti, bet visa, ką jis sukuria, yra negyva, yra mašina. Nė menkiausias gyvybės visa galinčioji technika nepajėgia įžiebt.

Gyvybė, regimojo pasaulio stebuklas, nėra viena rūšė, bet sudėtinga. Ji skirtingais savo laipsniais pripildo be galo įvairių augalų, gyvulių pasaulį, kol savo viršūnė pasiekia žmogų, jo dvasioje. Savo dvasine gyvybe žmogus pralenkia visokios gyvybės apsirėškimą. Tačiau žemėje dvasinė žmogaus gyvybė dar nėra aukščiausias gyvybės išsiskleidimas, jos riba. Gyvybė išyla viršum šios žemės ribų, savo pradžia ir atbaigimą turi Dievuje, kuris yra gyvybės šaltinis, gyvybės apsirėškiančios be galo nuostabiame ir įvairiame kūrinijos išsiskleidime. Aukščiausias gyvybės laipsnis tat yra dieviškoji Gyvybė.

Jei gražus ir nuostabus yra gamtos gyvybės atbudimas — pavasaris, kaip daug gražesnis ir nuostabesnis yra dvasinis žmogaus atbudimas, dvasinis prisikėlimas, nešas niekad nevystantį, nuostabaus grožio dvasinį pavasarį. Dvasinės gyvybės teikėjas yra Kristus. Jis tapo žmogumi, kad mes gyvybės turėtumėm ir gausiau turėtumėm (Jono 10, 10). Jis suteikė mums visokią natūralią gyvybę viršijančią dievišką gyvybę. Nugalėjęs nuodėmę, kančią ir mirtį, Jis atskleidė mums dieviškosios gyvybės gelmes, pripildydamas mus nauja gyvybe, toli pralenkiančią gamtinę ir dvasinę mūsų gyvybę. Pripildę dieviškosios gyvybės, mes tampame nauju sutvėrimu, nauja būtimi giliausia ir tikriausia šio žo-

džio prasme. Velykos tad yra naujos būties, naujos gyvybės išsiskleidimas, naujas žmogaus dvasios pražydymas dieviškos gyvybės žiedais. Tai tikrasis mūsų dvasios pavasaris. Još nėra vien tik prisiminimas Kristaus prisikėlimo, kuris buvo kadaise, bet yra tikras įvykis, vykštąs mumyse, yra tikras mūsų dvasinis prisikėlimas, dvasinės gyvybės mumyse suklestėjimas. Didelis įvykis, sukrečias iki pačių sielos gelmių, jis buvo pirmiesiems krikščionims, didelis įvykis, jis yra ir mums.

Dažnai mes esame įpratę žiūrėti į savo religiją kaip į uždara tikėjimo tiesų sistemą, paremtą protiniais įrodymais. Kurį šie įrodymai įtikina, tas mano turįs tikėjimą. Kaip šio tikėjimo išpažinimas, suprantamas taip vadinamoji "religinė praktika". Religinis gyvenimas čia išsitemia religine praktika ir tikėjimo tiesų gynimu. Kadangi šis praktikavimas, doros dėsnių laikymas, tikėjimo tiesų gynimas sunkus ir reikalaujantis didelių pastangų, tai už tai žadamas atlyginimas Anapus. Tai, kas religijoje yra sukrečiančio, antgamtiško, pripildančio sielą nepaprastos palaimos ir džiaugsmo, jėgų ir ryžtumo, lieka šios rūšies žmonėms amžinai paslėpta ir neprieinama. Jie pamiršta, kad religija yra daug daugiau negu tikėjimo tiesų sistema, negu tų tiesų pripažinimas ar dorovinės taisyklės, negu atlyginimas Anapus, bet gyvybė, dieviška gyvybė mumyse. Būdamą gyvybė, religija auga ne sistematiškai, bet organiškai, t. y. ne pagal logikos ar psichologijos dėsnius, ir dalimis, bet pagal gyvybės dėsnius — nuolatos visa kartu. Gyvybė, tiek kūninė, tiek dvasinė, nėra žmogaus galioje, bet yra gryną Dievo dovana. Todėl jokios loginės ar filosofinės sistemos negali jos pagimdyti, išlaikyti ar kitiems suteikti. Dieviškoji gyvybė niekad nėra loginių mąstymų ar filosofinių sistemų išdava. Vienintelis jos šaltinis yra Dievas, ji yra ne kas kita, kaip Dievo dvasios mumyse buvimas ir apsirėškimas. Teologai apie šią gyvybę kalba labai atsargiai, bijodami panteizmo, dievybės sutapatavimo su žmogumi. Jie sako, kad ši dieviškoji gyvybė mums yra antologiškai pripuolama, ji padaro mūsų sielą tik panašią Dievui. Jų nuomone, mūsų siela yra, tarsi, veidrodis, kuriame atsispindi dieviškasis gyvenimas, tarsi ugnis, kuri pakeičia geležį, ir padaro panašią į save, tačiau geležis niekad netampa ugnimi. Daug drąsesnis yra dieviškasis žodis, šv. Raštas: "Aš vynmedis, jūs šakelės, aš kūnas, jūs sėnariai", — sako Kristus. Medyje gi ir šakelėse, kūne ir sėnariuose yra ta pati gyvybė. Mes tat dalyvaujame tikrame dieviškame gyvenime, dieviškoji gyvybė mumyse yra toji pat, kuri ir yra pačiame Dievuje. Dieviškoji gyvybė

Margučiai Lietuvoje žinomi jau iš XVI a. vidurio. Jų kilmė mūsų labai neaiški. Vieni teigia, kad jie yra sena apraška, surišta su pavasario šventės pradžia ir paveldėta iš nekrikščioniškos senovės. Tačiau reikia manyti, kad šis paprotys bus atėjęs pas mus iš rytų ar pietų drauge su krikščionyste, tik mes jį savotiškai supratome ir pritaikėme savo meniniam polėkiams bei įpročiams.

Pas mus margučius daugiausia margina jaunos mergaitės. Juos dažo alksnio žievėmis, šieno pakratomis, beržų antomis ir svogūnų lukštais. Pirkinius dažus pradėjo vartoti dar labai nesenai. Marginimui žinomi du būdai. Pirmiausia raštą išlašina vašku ir tik tada merkia į dažus. Vaškui nutirpus, uždengtas plotas lieka šviesesnis. Antrasis būdas: pirma kiaušiniai nudažomi, paskui su aštriu peiliuku išskutinėjami.

Mūsų margučiai buvo sudominę svetimtaučius. Jie mūsų margučius rinko ir telkė į savus muziejus. Mes patys margučių buvome taip pat daug surinkę, pvz. T. Daugirdas turėjo apie 4,700 skirtingais raštais margučių. Didelį rinkinį sudarė dail. B. Buračas, V. D. Kultūros Muziejus ir kt.

Išmarginsiu margučius gražiau, nei Velykų kiškėlis. Nuotr. J. Gaidžio

mumyse yra tikras dalyvavimas dieviškoje prigimtyje, toje prigimtyje, kuri Dievą daro Dievu.¹⁾ Šis dalyvavimas vyksta per Dievažmogį Kristų. Jojo įsikūnijimas yra dieviškosios gyvybės atskleidimas mums, yra pirmutinis ir pats didysis Sakramentas. Septyni Sakramentai yra tik šito didžiojo ir pirmojo Sakramento išsitiesimas laike ir erdvėje. Per Kristų tat dieviškoji gyvybė tapo prieinama žmonijai. Todėl Sakramentas pirmą kartą savo prasmėje ir reiškia Paslaptį. Šv. Povilas aiškina, kad šioji paslaptis yra dieviškosios gyvybės atsiskleidime žmonijai per Kristų ir jos pripildyme sakramentiniu būdu atskirų žmonių širdis. Kristus dieviškojo gyvenimo tęsimas pasaulyje vyksta Bažnyčioje. Bažnyčia yra ne kas kita,

kaip istorijoje išsiskleidęs gyvasis Kristus. Savo Bažnyčioje Kristus ir šiandien yra realiai tarp mūsų. Bažnyčia yra Dievo realus gyvenimas tarp žmonių.²⁾

Šis Dievo gyvenimas tarp mūsų vyksta trejopu paslaptingu būdu: Sakramentų, Eucharistinės aukos ar bažnytinių metų paslapyje.

Sakramentai yra regimieji Dieviškosios gyvybės šaltiniai mums. Jie pagimdo, ugdo ir atbaigia dieviškąjį gyvenimą mūsų sieloje. Jie nėra koks nors užstatas, duodąs mums teisę į dievišką, amžiną gyvenimą, kaip kad banknotai duoda teisę į tam tikrą aukso kiekį, bet jie yra pats šis dieviškasis gyvenimas, prasidedąs čia žemėje ir savo atbaigimą pasiekįs už šios žemės ribų — amžinybėje, jie nėra banknotas, o yra pats auksas. Jie taip pat nėra priemonė natūraliai suprastai dvasinei asmenybei ugdyti, arba prieš nuodėmę kovoti. Dažnai ugdymo idealu pastatoma natūraliai dorinė asmenybė, o Sakra-

1) Garigou — Lagrange, *Mystik und Christliche Volendung*, Augsburg 1927 psl. 40; 2) Ildefon, *Mysterium*, Munster 1926 psl. 3

Antanas Jasmantas

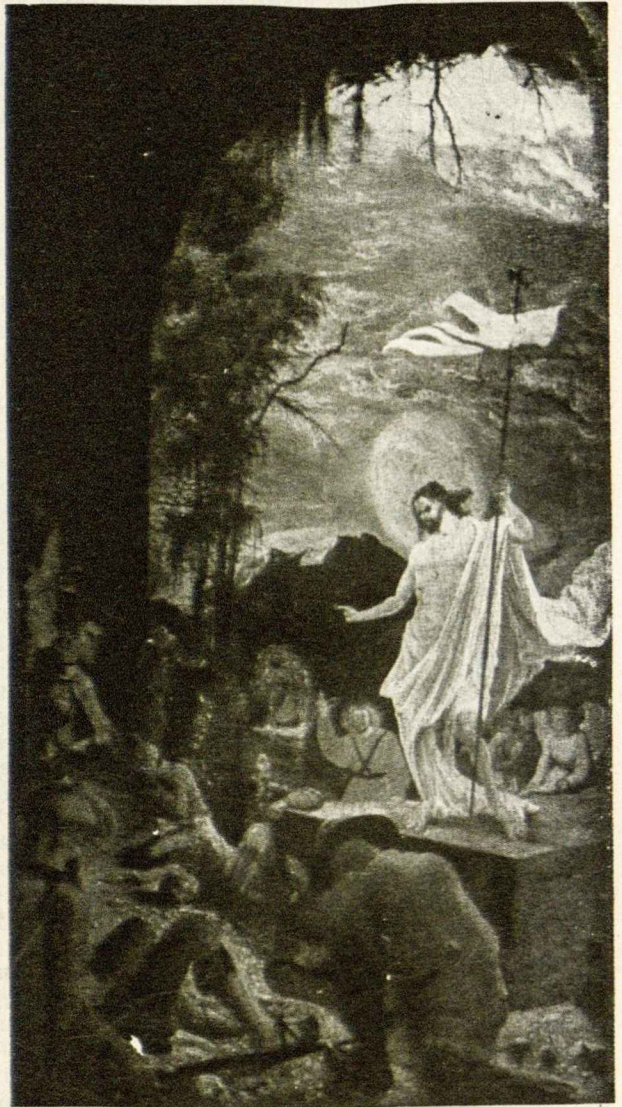
Velykų ryto procesija

VELYKŲ RYTO PROCESIJA

Ak rytmečiai,
ak rytmečiai tie tolimieji,
kada plačiai
kaip vandenys giesmė laukus užlieja
ir bokšte prikelia ošimą ilgą ilgą,
kai pirmutinė smilga
nedrąsiai stiebias pažiūrėti
kaip mūs laukų grumsteliai žiburėti —
ne, ne: kaip paauksuotos Tavo rankos žvilga.

Ir Tu eini,
Tu, užmirštasis, tris kartus eini.
O gluosnių mūs žiedai raini,
plaukuoti tarsi kirmėlaitės
ant Tavo tako susiraite
ir nusižeminę vis renkasi prie kojų
lyg prieš savaitę
mes palmių Tau su mirtomis nebūtum kloję.
O šiandien vėl Tu mus kvieti:
pagruodžiu dunda žingsniai mūs kieti.
Jau tuoj, jau tuoj prinokusiom su dirsėm.
Ir mes nusvirsim —
visi mes paskutinio vėjo pakąsti
nusvirsim prieš Tave, auksinis Tu Kviety!

Ak rytmečiai,
ak rytmečiai tie tolimieji
kada plačiai
lyg vandenys giesmė laukus užlieja
ir bokšte prikelia ošimą ilgą ilgą,
tada ir mes lyg pirmutinė smilga
nedrąsiai stiebiame pasižiūrėti,
kaip mūs laukų grumsteliai žiburėti —
ne, ne: kaip paauksuotos Tavo rankos žvilga.

mentai ir religija apskritai nužeminama iki priemonių šiaip suprastai asmenybei ugdyti, kaip tai jau matyti Fridrich W. Foerster auklėjimo sistemoje, plačiai paplitusioje ir Lietuvoje, o ypač Amerikos pedagogų raštuose, kur visas auklėjimas atremtas į natūraliai gamtinį žmogaus pažinimą. Dvasinė gyvybė nėra tik priedas prie dorinės asmenybės, bet yra esmiškas dorinės asmenybės pakeitimas, pakilimas į aukštesnį dieviško gyvenimo laipsnį. Ne Sakramentai yra priemonės dorinei asmenybei ugdyti, bet natūraliai dorinė asmenybė yra būtina atrama dieviškai gyvybei klestėti ir religinei asmenybei susiformuoti.

Eucharistinė auka yra Kryžiaus Aukos tęsimas istorinėje tikrovėje. Tačiau Kryžiaus Aukoje yra sutelktas visas Kristaus gyvenimas, pradedant įsikūnijimu ir baigiant mirtimi bei prisikėlimu, sudarydamas dieviškojo gyvenimo sintezę. Išgyvendami paslaptingu būdu šią dieviškojo gyvenimo sintezę, šį nuostabųjį įvykį, mes peršiuoame šia dieviška gyvybe, mes pasikeičiame dieviškų jėgų veikiami į naują būseną, tarsi toji duona ir vynas į dieviškąjį Kūną ir Kraują.

Nuostabus yra Kristaus gyvenimas Eucharistinėje aukoje ir Sakramentuose, nuostabus jis yra ir bažnytinuose metucse. Bažnytiniai metai yra ne kas kita, kaip Kristaus gyvenimas, vykstant metų rėmuose. Bažnytiniai

metai nėra tik Kristaus gyvenimo prisiminimas, bet realus Jo gyvenimo išgyvenimas metų ritme. Dieviškasis gyvenimas mumyse auga ir tobulėja metai iš metų, kuriais mes vis iš naujo ryžtamės gyventi kartu su Kristumi, persiimti jo dievišku gyvenimu. Tuo būdu Kristaus dieviškasis gyvenimas ritmiškai vis giliau įsiskverbia į mūsų dvasią, keisdamas ją pagal joje glūdintį Dievo paveikslą. Daugybė šventųjų, lydinčių Kristų bažnytiniais metais, yra jo dieviškojo Asmens išryškintojai ir atskleidėjai. Tačiau negalima šių šventųjų kopijuoti, jais akiai sekti. Jų atskleistą šventumo idealą turime savaip, pagal savo įsitikinimus bei troškimus, įkūnyti. Šventieji mums parodo tik kelią, kuriuo turime eiti, bet šį kelią reikia eiti **savo kojomis**: savo jėgomis, savo norais, savo mintimis. Turime klausti, ne ką šventasis darė, bet ką mes jo vietoje darytumėm. Jei kas stengtųsi juos kopijuoti, pav., akis taip laikyti, kaip šv. Teresė, vaikščioti kaip šv. Aloyzas, melstis kaip šv. Kazimieras, tai toks šventųjų sekimas prilygtų kabarečių "menui", kur šį meną sudaro persirengimas ir grimas, o ne asmens gelmių išraiška. Originaliai ir nepakartotiniai savo asmenyje atskleisti Dievo paveikslą ir persunkti jį dieviška gyvybe yra tikroji šventumo esmė. Šventumas yra ne rūbas, kurį apsirengiame, bet nauja būtis, kuri turi plaukti iš mūsų asmens gelmių visu būdingu asmeniui originalumu bei intymumu.

Verbų Sekmadienis

Man sakė:

*bus pavasaris ir iš naujos,
atbudusios šalies, nuo kvepiančios pašlaitės,
ant nusižeminusios asilaitės
pavargęs Viešpats mūs atjos,—
ilgam kely dulkėtas ir sukaitęs.*

Pripyliau

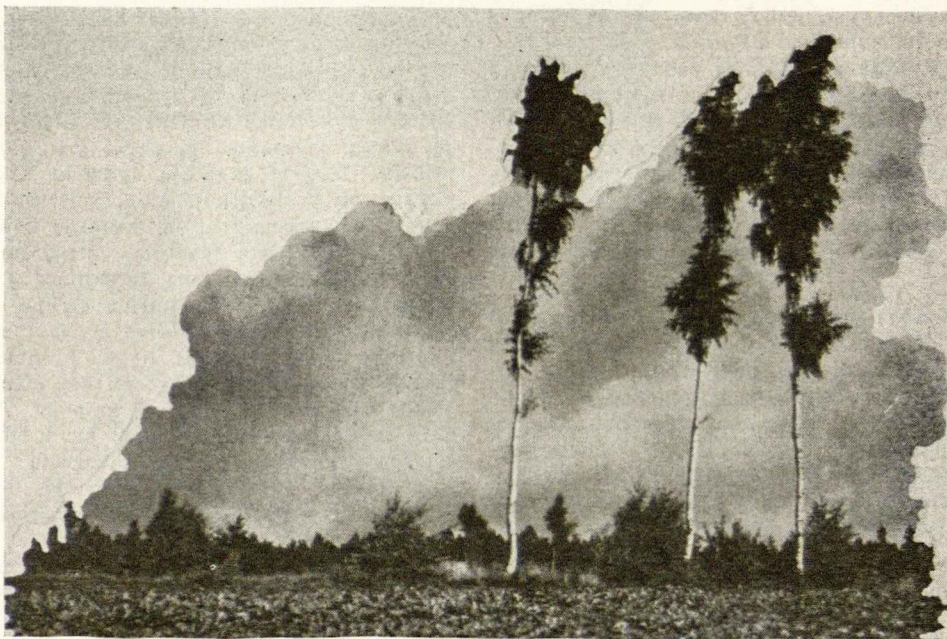
*stiklą dvelkiančios vėsa sulos
ir lino patalą liepiautai taisyti.
Kai tik šunelis pirmas kaime kur sulos,
kai gatvėje vaikų tik šūksniai suskardens,
išnešiu dubenį aš šalto jam vandens
įkaitusiom jo kojoms pamirkyti.*

Pasibaigė

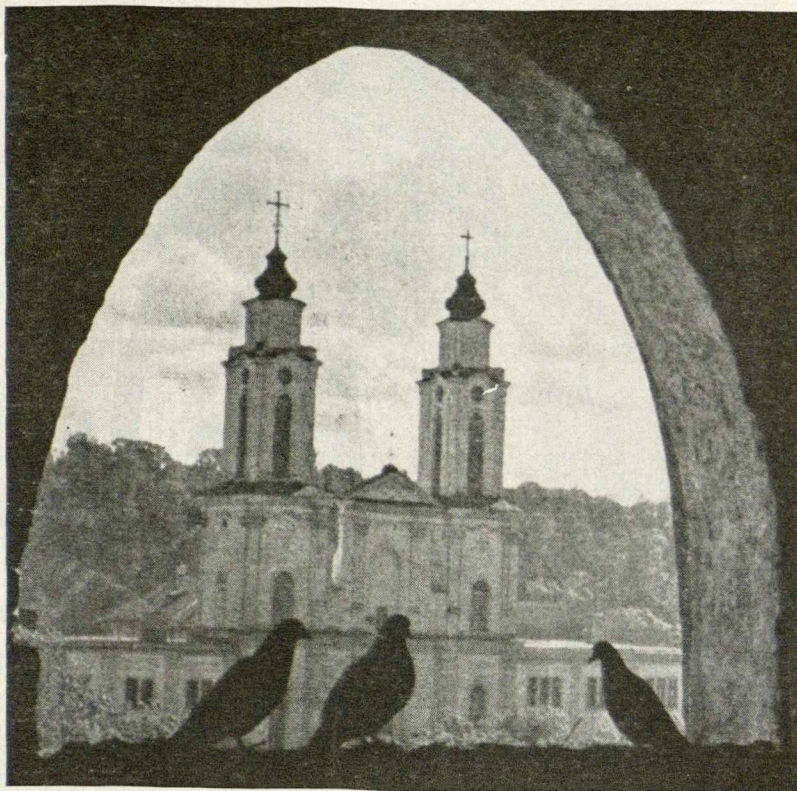
*ilga kaitri pavasario diena:
jau skleidžiasi naktis ir neša vėją,
ir pievas gaubia ūkana drėgna,
o temstančių klevų pavargusia alėja
iš laukto kelio niekas neartėja.*

Dieviškasis gyvenimas atsiskleidžia mums pagal metų ritmą. Šiame ritme yra lemtingų valandų, kada gyvybė pasiekia didžiausią intensyvumą, didžiausią savo išsiskleidimo ir jėgos laipsnį. Gamtiniame gyvenime toks didžiausias ir galingiausias gyvybės išsiskleidimo metas yra pavasaris, kada tamsa ir šaltis pralaimi prieš šviesą, šilumą, gyvybę. Antgamtiniame gyvenime toks didžiausias dieviškosios gyvybės išsiskleidimo metas yra Velykos. Velykos yra dieviškosios gyvybės, dieviškos šviesos ir dieviškos meilės laimėjimas. Jos yra dieviškosios gyvybės triumfas. Į šį triumfą tat turi įsijungti visi tikintieji. Nors visada jie turi būti atsiskleidę dieviškai gyvybei, nors ji turi juos gaivinti nuo lopšio iki karsto ir už karsto amžinybėje, tačiau aukščiausį laipsnį šis atsiskleidimas turi pasiekti Velykų metu. Velykos turi virsti mums galingu pergyvenimu, mūsų dvasios sukrėtimu iki pačių jos gelmių, mūsų sielos prisipildymu dieviškos šviesos, laimės, dieviškos gyvybės. Velykos turi mums būti ne vien etinis pergyvenimas, ne vien savo kalčių nuplovimas ar pasigėrėjimas liturginiu grožiu, bet religinis pergyvenimas-susidūrimas su pačiu Dievu, gyvybės šaltiniu ir perkeitimas savo asmens pagal dieviškąjį pirmavaizdį. Pasaulis nereikalauja šiandie gilios išminties mokslinių sistemų, nereikalauja jo klaidų atidengimo ir jų nugalėjimo, pasaulis reikalingas šiandie kaip tik šios dieviškos gyvybės, nes tik jos netekęs, jis pasidarė bejėgis kovoje su piktu. Pikto nugalėjimui neužtenka žmogiškų jėgų, gaunamų iš kultūros, bet jam reikia dieviškų jėgų, plaukiančių iš religijos. Tačiau religija neturi sustingti filosofinėse sistemose ar dorovinėse taisyklėse, bet turi būti Dieviškosios gyvybės įsiveržimas į žmogaus dvasią. Friedrich Nietzsche, didysis gyvybės pranašas ir šauklys atsigręžė prieš krikščionybę kaip gyvybės priešą. "Dievas yra tapęs gyvybės priešu, vietoje buvęs jos šaltiniu ir amžinu teigimu", skundžiasi jis. Ir nors Nietzsche niekad nebuvo pajutęs tikrosios dieviškosios gyvybės, plaukiančios iš krikščionybės, jis anksti buvo išėjęs iš Tėvo namų ir paklydęs pasaulio tyruose, tačiau jo šauksmas yra visos moderniosios žmonijos šauksmas ir mums įspėjimas. Dievas neturi būti gyvybės priešas, religija negali užgniauzti gyvybės, bet turi ją ugdyti ir saugoti visose jos apsireiškimo formose. Jei religija sustingsta išorinėse formulėse ir tradicijoje, jei ji netenka jėgos pasireikšti vis naujomis formomis bei ap-

raiškomis, ji pati miršta ir užmuša gyvenimą. Ne tai, ką mes kalbame ar ką mes įrodome, keičia pasaulį, bet tai, kas mes esame. Jei dieviškoji gyvybė metai iš metų auga mumyse, jei esame nuolatos atsiskleidę sakramentinei malonei ir liturginei dieviškosios dvasios išraiškai, ši Dieviškoji gyvybė suklesti mumyse, keičia mus ir per mus pasaulį pagal dieviškąjį Pirmavaizdį. Tik religiniame susidūrimu su Dievu, tik dieviškosios gyvybės suklestėjime mumyse, tik besąlygiškame mūsų apsisprendime už Jį glūdi mūsų pačių ir pasaulio atsinaujinimas Kristuje.

Balandžiai Kauno bazilikos bokšte Velykų rytą. Toliau matosi Jėzuitų bažnyčia.
Nuotr. V. Maželio

PETRO

IŠSIGYNYMAS

FRANCOIS MAURIAC

Ištrauka iš jo knygos JĖZAUS GYVENIMAS

Besibaigianti naktis buvo šalta. Didelis laužas degė kieme, tarnų pakurtas. Visi slankioję aplink rūmus ir laukę aušros prisiartinio prie ugnies. Iš šešėlio bolavo eilė veidų ir atkištų rankų. Vienai tarnaitai krito į akis barzdotas veidas, kuris jai rodėsi pažįstamas: "Ir šitas buvo drauge su juo". Petras pašokc: "Moteriške, aš jo nepažįstu".

Jis ten pateko per vieną mokytinį, kuris buvo pažįstamas su didžiojo kunigo vartininke. Nepasikliaudama įsistebeilijo moteriškė į jį ir sakė: "Šitas iš jų tarpo". Ir Petras nuneigė. Dabar jis pasitraukia nuo ugnies, kad nebūtų pažintas. Pirmas prikimpęs gaidys apskelbė aušrą. Tačiau Petras jo negirdėjo, drebėdamas iš šalčio ir baimės. Vėl ėmė būriuotis aplink jį: "Tikrai ir tu iš jų; nes ir tavo šneka tave apreiškia".

Daug pavojingesnis buvo Malkaus giminaičio liudijimas: "Argi aš nemačiau tavęs drauge su juo darže?" Nusigandęs Petras gynėsi, ėmė keikdamas prisiekinėti, kad nepažįstas to žmogaus. Ir jis taip keikėsi, jog kaltintojai sudvejojo ir nuėjo prie ugniakuro, palikę jį vieną. Dangus jau darėsi blankesnis. Gaidys vėl pragydė. Ir šio vargšč širdyje aušo diena. Jis visas išsiners iš nakties, viskas jame nuskaidrės tuo pačiu metu, kai nušvis rūmų ir namų stogai, alyvų viršūnės ir pačios aukštosios palmės. Tada atsidarė durys. Tarnų pirmyn stumdomas pasirodė žmogus, surištomis rankomis. Kartuvių ir katorgos grobis. Jis pažvelgė į Petrą. Tame žvilgsny jis sutelkė begalinį meilės ir atleidimo turta. Apglušęs apaštalas žiūrėjo į tą veidą, sutinusį nuo kumščios smūgių. Jis pridengė savo veidą rankomis ir išėjęs raudėjo taip didžiai, kaip dar nebuvo šiam pasaulyje raudojęs.

Jėzus buvo apspjaučiamas: tai prasidėjo tuo metu, kada Kajifas spyrė jį atsakyti: "Prisiekinu tave gyvuju Dievu, kad mums pasakytumei, ar tu Kristus, Dievo Sūnus?" Tada tylus jis susyk pakilo ir žodis po žodžio tarė:

— Aš esu; jūs matysite žmogaus Sūnų, sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse.

Nuskambėjo išgąstingas šauksmas. Štai vienas spjovė jam į veidą, o paskui ir daugelis kitų. Tarnai mušė jo skruostus. Jie uždegė jo galvą ir daužė kumščiomis: "Pranašauk mums, Kristau, kas yra tave užgavęs?" Ir jie juokėsi.

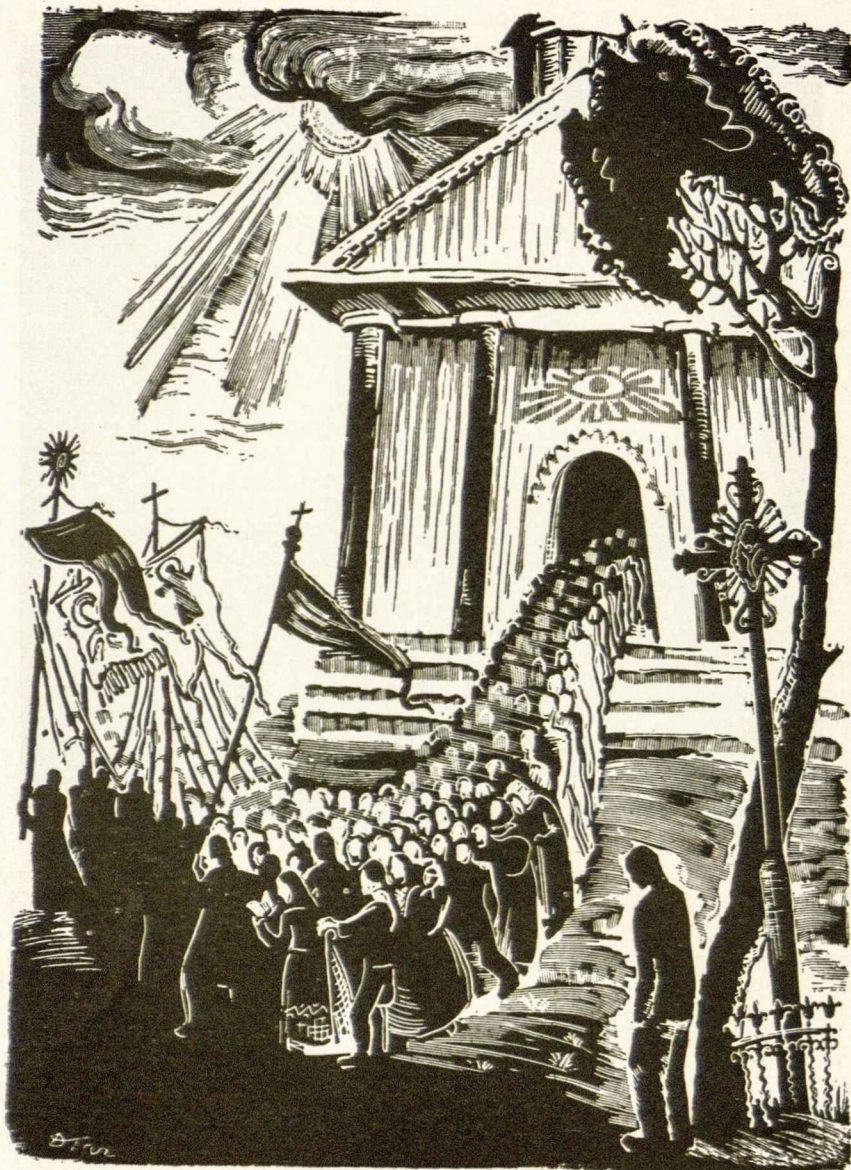
Jeigu jis nebūtų buvęs neišdidus, jeigu jo augume būtų buvę tos didenybės, kurios mes jam priskiriam, tie valkatos būtų laikęsi atokiai. Ne, Nazarėnas neturėjo kuo užimponuoti toms iš virtuvių sutekėjusioms sruotoms.

Kančia būtų galėjusi čia baigtis. Mūsų silpnas tikėjimas nepajėgia ištverti šitokio paniekinimo. O tačiau Jėzaus galia valdyti sielas kaip tik savo šaknis turi šitame žmogaus kentėjimų priėmimo — ir ne vien tik įprastų žmogaus gyvenimo skausmų. Ne, šiame pasaulyje ir kalinys ir kentėtojas, ir nekaltai ar kaltai nuteistas turi išniekintam ir nukryžiuotam Jėzuje rasti savo paties atvaizdą ir panašumą. Anasai jaunas žmogžudys, kurį neseniai klykianti minia valkiojo Mozarto alėjos šaligatviu, atsilygindama už nusižengimą, kurį moteriškė apspjovė veidą — ir jis greitai tapo Kristum. Po to, kai jis iškentėjo ir mirė, žmonės pasiliko toki žiaurūs kaip buvę, kraujas liejasi kaip liejęsis, tačiau tos aukos buvo antrą kartą atkurto pagal Dievo paveikslą ir panašumą; net nežinant ir to nenorint.

Vertė A. Vaičiulaitis

VELYKŲ IŠVAKARĖSE

J U R G I S
G L I A U D A

Šių eilių autorius iš profesijos yra teisininkas. Šalia savo tiesioginio darbo jis senokai pradėjo bendradarbiauti spaudoje. Praeitais metais „Draugas“ buvo paskelbęs romano konkursą ir paskyręs 1,000 dol. premiją. Šį konkursą kaip tik ir laimėjo Jurgis Gliauda už savo romaną „Namai ant smėlio“. Romanas buvo pradėtas spausdinti „Draugo“ atkarpose, paskui nutrauktas. Netrukus išeis atskira knyga.

Red.

A TSUKIM laikrodžius atgal;
atsukim juos taip metų keliasdešimt —
į mažą Lietuvos kaimelio bažnytėlę eikim
šiandieną, didįjį šeštadienį.
Teprakalba į mus atsiminimai,
ir pasakos mamos, ir mūsų jaunos dienos.

Tai toks ankstus pavasaris tėvynės laukuose.
Pavėsyje gali dar rasti ledą.
O pievų vandenys jau ūžia.
Neramūs, jie putojančiais upokšniais skuba —
ir žengiančio pavasario džiaugsmus pabudina širdy.

Ir pirmos pempės klykia iš karklyno „gyvi gyvi“.
Ir joms praeivis, taip linksmi, atsako „sveiki gyvi“.
Kely bažnyčion baltos moteriškių skaros,
tartum anksti laukuos pražydę baltojo bijūno puokštės.

Štai, ant kalnelio, dar juodųjų medžių apsupta
medinė bažnytėlė.
Sena, sena, dar mūsų protėvių, Dievulio garbei, pastatyta.
Ji tykia laukia tos didingos valandos,
kada prabils varpai, dabar sustingę,
skambiais, skardžiais balsais,
pritardami procesijos džiaugsmingam Aleliuja.

Šventos ugnies ir švęstojo vandens kiekvienas nori
[parsinešti.

Koks didelis ir mielas triūsas —
pavasario laukais, pilnais gyvybės ir linksmučio vėjo,
namop parnešti ugnį iš bažnyčios —
ir džiaugtis išdidžiai mamos pagyrimu.

O vakarop, kada karklynuose užmiega pempės,
pailsta vėjas, dar neartuose, laukuos,
ir melsvas vakarinis šydas akiračius kalvotus užvynioja,
gojelius, pakelės rūpintojėlius —
vėl išskubėt bažnyčion.

Bažnyčioje, didingam ramume —
lietuviškos bažnyčios glūdumoj —
toks paslaptingas, ašarom gaudžiom apverktas, karstas.
Karste mūs Išganytojas, žmogaus mirtim ant kryžiaus
[miręs.

Lietuviškos bažnyčios jaukume jis pašarvotas.
Eglėšakių vainikais kvepia.
Gėlės.

Ir vaško žvakės blykčioja, kaip gelsvos peteliškės.
Jo iškankintas veidas mums byloja apie žiaurią kryžiaus
[mirtį.

Ant jo kaktos erškėtrožių vainikas.
Ir kraujo dėmės, ir mirties šešėliai jo veide
lyg juda toj blankioj ir mirgančioj šviesoje vaškinių
[žvakių.

Giedorkos moterys, vienu balsu, taip graudžiai gieda,
kad net širdis iš skausmo plyšta.
Ir giesmės tos, iš tų švurių skaisčių širdžių, kaž kur
[aukštai
bažnyčios skliautuose nutyla —
ir aidi vėl iš naujo,
lyg tie, ant lubų išpieštieji, angelai kartu su lietuvaitėmis
[giedotų.

Prie karsto žiaurūs kariai sargybą eina.
Legionieriai Rymo.
Ant galvų šalmai. Raudoni apsiaustai lig žemės.
Kardai ir jietys.
Ir vaikai, pamiršę motinų pamokymų žodžius,
bažnyčion tik įžengę,
negali atitraukti akių nuo tų baisių karių,
kurie prie Kristaus karsto budi.
Nes, kas gi nenustebtų, lietuviškos bažnyčios glūdumoje
tokius rūščius karius,
kardais ir jietimis ginkluotus, pamatyti...

Sena, sena, dar protėvių statyta, lietuviškojo kaimo
[bažnytelė!
Kokia didinga ji šianakt,
kai Kristaus kūnas joje su tokia meile pašarvotas.

Ir vaško žvakių mirganti šviesa,
eglišakių vainikų aromatas,
ir giesmininkų graudulingos giesmės,
ir išplėstos mažų vaikučių akys,
ir melsvas vakaras už bažnytelės lango —
tai viskas-viskas į nedalomą, ir mistinį, ir skaistų
[vaizdą pinas —
ir visame aistringas ir kantrus laukimas,
viena nedūžtanti viltis,
tikėjimas skaistus ir karštas,
kad tuoj
sugrius baisingo pragaro ugniniai vartai
ir kris mirtis...

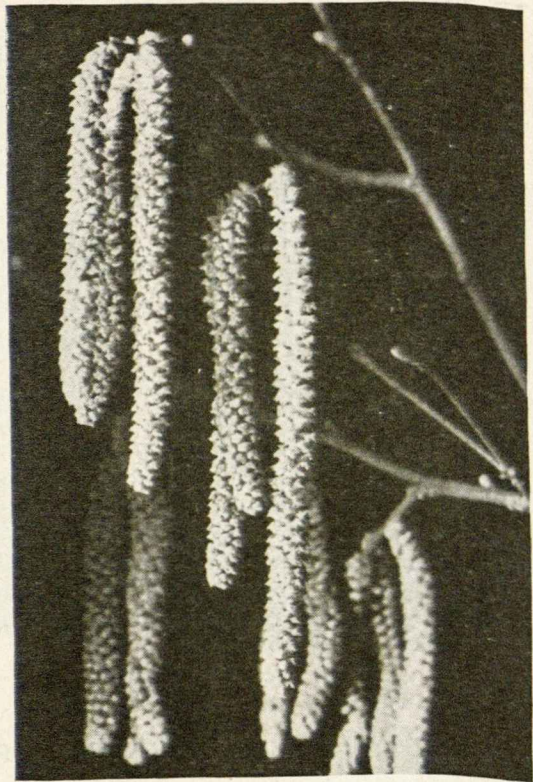
O namuose, bakūžės pastogėlėj,
Velykų gardumynai baigiami paruošt.
Ir vaišių vidury — o šeimininkės džiaugsmas!
Pasididžiavimas ir pagarba mamų rankoms —
Velykinių margučių pintinė!

Koks grožis! Kokie nuostabūs jų rašto raizginiai!
Tarytum ant margučio lukšto sutilpo visas lietuviškojo
[kaimo grožis.

Smagus darželių margumynas.
Tyriausiųjų svajonių sapnužėliai.
Lelijos skleidžia savo puošnų žiedą.
Čia pievų ramunėlė šypsosi kukliai.
Čia dobilo lapeliai.
Čia išdidus jurginas.
O čia prabėgusios žiemos, lyg pasakos skeveldros,
[trapios snaigės...

Raštai taip supinti, kad tik stebies, žmogau,
iš kur tiek meilės ir iš kur tiek įgudimo
tuos margučius išpuošti...
Margučių pintinė, kaip švyturys, visoj trobelėj spindi
ir sako mums: diena nepaprasta ateina — Velykos!

Kas nuo bažnyčios kiek toliau gyvena, jau lenkia ausį
[tas prie žemės.
Šventorių dunda būgnas: kviečia Rezurekcion skubėti.

Kai ausį glaudi prie žemės — žemė lyg gyva — girdėti
[būgną,
kaip tolimą griaustinį dundant.
O varpai dar tyli.
Varpai prabils tik Kristui prisikėlus.

Tyli, tamsi pavasario naktis.
Keliai pilni pėsčiųjų ir važiuotų.
Bažnyčion skuba visi žmonės šitą naktį...
O bažnytelėj, kaip dangų, šviesu.
Pradingo mėlyni audiniai altoriuos.
Is viskas spindi, žvilga, šviečia.
Ir šviesos tos kiekvieno žvilgsniuos ir širdy.

Ir štai...
Pakyla virš minios,
virš geraširdžių besimeldžiančių lietuvių,
kaip ryto saulė,
monstrancija, auksinė ir skaisti.
Ją neša kunigas taip iškilingai.
Karūnos, sidabru išpuoštos, plevėsuoja.
Vargonai prašneka griausmingai.
Berniukai skambina varpeliais.
Sargybiniai piktieji bėga, pamesdami kardus ir jietis.
Ir gieda moterys, vaikai ir vyrai.
Ir džiaugsmas toks, kad jau nebežinai,
ar tu esi mažojo bažnytelėj,
ar ten — aukštai aukštai —
prie rojus vartų, prieš Dievulio sostą.

Varpai iš varpinės galingai skelbia žinią:
Kėlės Kristus, mirtis krito: Aleliuja, Aleliuja!
Ir džiugėsio pilna, ir kupina nežemiškų vilčių,
procesija,
varpams vis gaudžiant
ir giesmei skambant vis garsiau,
tris kart aplinkui senąją medinę bažnytelę
iškilniai apeina...

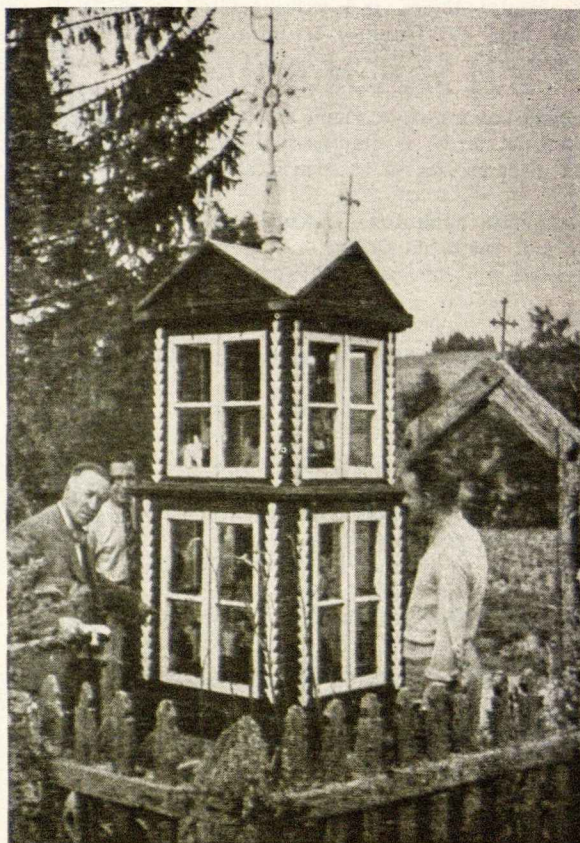
Aleliuja, Aleliuja!

PER ŽEMAIČIŲ KRAŠTĄ

PROF. STEPONAS KOLUPAILA

*„Į Žarėnus miškais nuo Šiaulių
Jei pro Luokę kada bekeliausi,
Nepamiršk sustabdyti arklių
Ir ten kalną užlipti aukščiausi...
Kai vidurdienį saulė aukštai
Iš pietų prasijuoks į Žemaičius,
Nuo viršaus Šatrijos išmatai
Nesuskaitomus kryžkelių skaičius.
Už tų kryžkelių, sodžių, laukų,
Kiek akis tik apimti begali,
Užmatai iki Plungės miškų
Vis Žemaičių žaliuojančią šalį...“*

(Maironis, Šatrijos kalnas, 1913)

Žemaičių koplytėlė (Lopaičiai)

Žemaičių kraštas pasižymi savo kalnais. Žymiausi: Medvėgalis palei Kaltinėnus, Girgžduta arti Varnių, Šatrija šalia Luokės, Dyvitis netoli Laukuvos, Medinčius už Beržoro, Girininkų kalnas, už Kurtuvėnų. Suprantama, tie kalnai — ne Himalajai ir ne Alpės: jie pasiliko didžiajam ledynui nutirpus ir sudėti iš moreninio molio ir graužo. Jų viršūnių aukštis tesudaro 227—233 metrus virš jūros lygio, tik per kokį 150 metrų tos apvalios viršūnės išsikiša iš aplinkumos. Tačiau mūsų lygiam kraštui tos kalvos yra tikra puošmena. Besižvalgant iš tų, daugiausia plikų, kalvų viršūnių, kiti kalnai neužstoja horizonto, kaip Alpėse. Lankytojas gali ilgai dairytis po plačias apylinkes ir... skaičiuoti bažnyčių bokštus. Maironis rašė apie Medvėgalį:

*Kai vidurdienį pažvelgsi
Nuo Medvėgalio aukštai,
Keturiolika bažnyčių
Aiškiai užmatai.*

Ir matyti galima toli, ligi 20—30 kilometrų. Iš Šatrijos kalno matyti Šiaulių bažnyčia, 47 km atstume! Žemaičių kalnų vardai ir jų praeitis pagražinti padavimais ir legendomis: apie paslėptus lobius, požemines pilies, užkerėtus riterius, apie vaiduoklius ir raganas. Mūsų žymiausia romantikė Marija Pečkauskaitė (1878—1930) buvo pasirinkusi „Šatrijos Raganos“ slapyvardį.

Nuo Žemaičių kalvų į visas šalis teka gausingos upės. Jų vaga vingiuota, srovė smarki, gilūs slėniai, vietomis su stačiais šlaitais ir skardžiais. Į pietus teka Nemuno įtakai: Dubysa su Kražante, Jūra su Aitra, Lokysta, Akmena, Agluona, Ančia, Sešuvis ir Šaltuona. Į Kuršių Marias teka Minija su Babrungu, Salantu, Alanu, Veiviržu ir Ašva, kuri jau Latvijoje teka į Baltijos jūrą. Taip pat į Latviją, tik į vakarus, teka Bartuva su Apše ir Luoba.

Tos upės labai arti sueina savo aukštupiais. Iš to kilo sumanymas sujungti Dubysą su Venta: prieš 125 metus buvo iškastas kanalas, kad laivai galėtų plaukti iš Nemuno į Ventspilio uostą, bet tas darbas niekad nebuvo baigtas.

Žemaičių upių slėniai pasižymi savo grožiu: ypatingai graži Minija aukščiau Kartenos ir Virvytės žemupis. Tie slėniai ateityje bus užtvinkti ir vandens kirtimo jėga bus naudojama elektros srovei.

Ledynai paliko tarp Žemaičių kalvų keliolika ežerų. Žymiausi šie:

1) Platelių ežeras, kurį seniau vadino Virkšta: iš jo teka Minijos Babrungas. Tas ežeras laikomas gražiausiu žemaičiuose. Jis turi keletą salų, didžiausia vadinama Pilies sala: sakoma, kad čia buvusi karalių pilis, bet jos pėdsakų nebematyti. Greta šio ežero yra dar Beržoras ir Ilgis.

2) Lūkostas ties Varniais: iš jo teka Varnelė, Virvytės aukštupys: šio ežero bangos kartais išplaudavo gintaro. Per Situovos pelkę tarp Lūksto ir gretimo Paršo senovėje buvo kūlgrinda — slaptas povandeninis grūdins.

3) Biržulis, į šiaurę nuo Varnių, iš kurio teka Virvytė. Ežeras žemais krantais, nyksta, užauga.

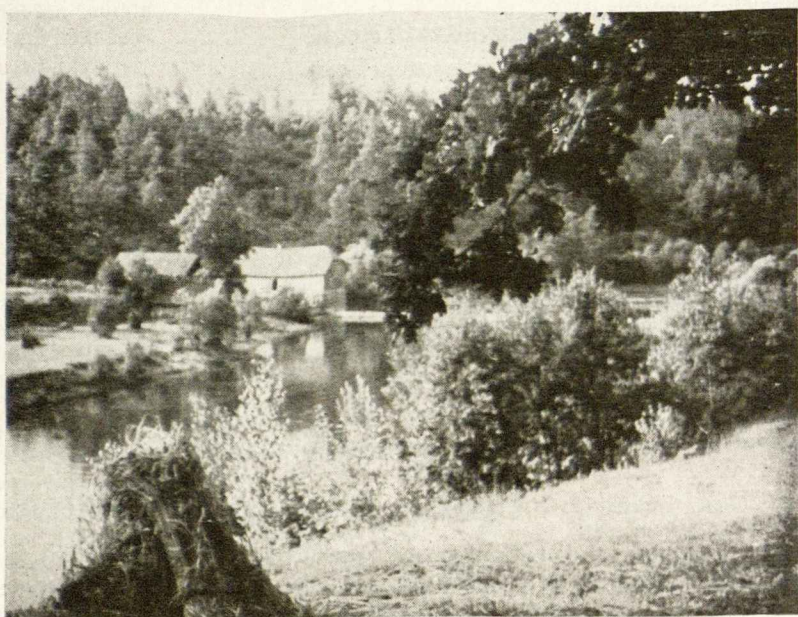
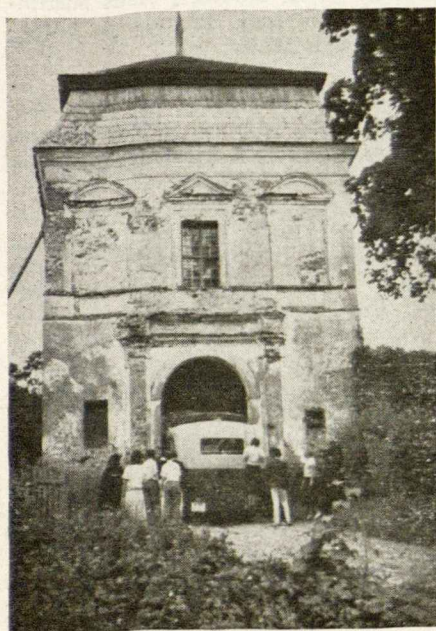
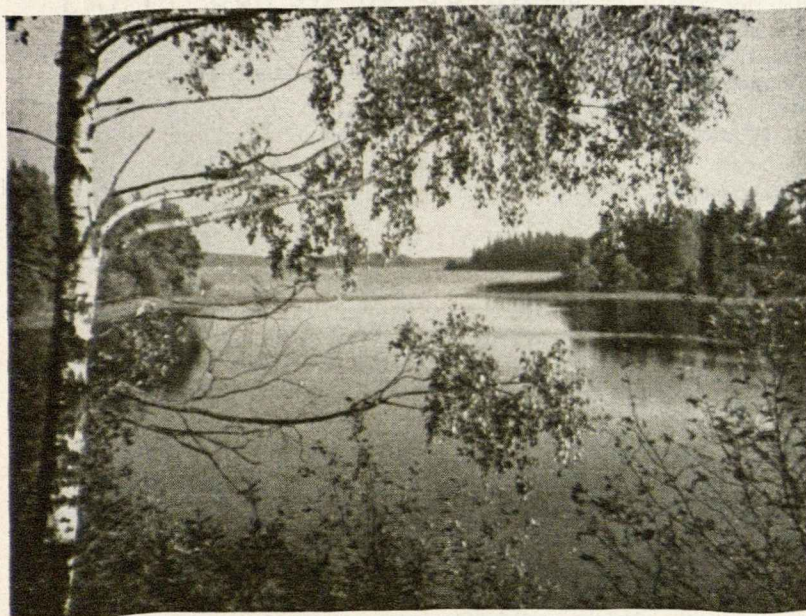
4) Mastis ties Telšių miestu, to miesto puošmena. Iš jo teka Mastupis, priklausęs Virvytės baseinui.

5) Plinkšė netoli Sedos: seniau buvo Varduvos baseine, bet dirbtinai priskirtas prie Šerkšnės.

6) Rekyva ties Šiauliais, pelkių ežeras žemais krantais.

Žemaičių ežerai buvo kiek naudojami žvejybai, prie kai kurių buvo steigiamos vasarvietės, pvz. prie Germano ežerėlio netoli Telšių. Vandens kelionių mėgėjams įdomiausias Platelių ežeras. Jis yra ir pats giliausias: didžiausias gilumas 46 metrai.

Kad ir neaukštos Žemaičių kalvos, jos sulaiko drėgną jūros orą: dėl to vakarinėje Žemaičių dalyje būdavo žymiai daugiau lietaus, kaip kitur Lietuvoje, todėl žemės ūkis kentėjo nuo drėgmės pertekliaus.

Viršuje kairėje: Platelių ežeras, artimoji sala — Briedsalis, toliau Pilies sala; dešinėje — Grušlaukės bažnyčia. Apačioje, kairėje: Kelmės dvaro vartų bokštas; dešinėje—Minijos slėnyje.

Visos šio straipsnio nuotraukos prof. S. Kolupailos.

Daugiausia kentėjo žemaičiai dėl blogo susisiekinimo. Valdę Lietuvą rusai nestatė čia jokių kelių, neva, strateginiais sumetimais: per žemaičius teėjo vienas plentas ir pašonėje vienas geležinkelis. Didžiojo karo metu vokiečiai nutiesė du geležinkelių, o Nepriklausomoji Lietuva pastatė geležinkelį iš šiaulių į Klaipėdą ir puikų plentą iš Kauno į Klaipėdą, pavadintą žemaičių plentu: tai buvo tik didelio plano pradžia.

Žemaičiai buvo ilgiausiai atskirti nuo pašalinių įtakų ir dėl to geriausia išlaikė senovės lietuvių būdą: jie skiriasi nuo kitų savo rimtumu ir griežtumu, jie nepasitiki svetimais žmonėmis, dėl to atrodo nesvetingi, bet, susipažinus, parodo savo gerą širdį. Žemaičių kraštas davė Lietuvai daug žymių žmonių — patriotų, kunigų, rašytojų, mokslininkų. Štai tik keli vardai: Pabrėža, Poška, Stanevičius, Daukantas, Valančius, Pečkauskaitė, Zyman-

tienė-Žemaitė, Maironis, Šalkauskis, Vaitkus, Biržiškų trejetas, buvęs prezidentas A. Stulginskis, Končius, Ivinskis, Salys, Būdavas.

Žemaičių sostinė — Telšiai, nuo 1926 metų vyskupo rezidencija. Ligi 1864 metų žemaičių vyskupijos centras buvo Varniuose, vėliau iškeltas į Kauną. Kiti religiniai centrai: Kretinga, žemaičių Kalvarija, Alsėdžiai, Kražiai, Raseiniai, kiek toliau — Šiluva. Apie žemaičių religingumą liudijo šimtai tūkstančių pakelės kryžių ir dailiai ornamentuotų koplytėlių.

Daug tame krašte įdomių istorinių ir lankytinų vietų: Kražiai, kur 1893 metais žmonės gynė bažnyčią nuo Rytų barbarų, Oginskių buvę centrai — Plungė ir Rietavas (su stilinga bažnyčia), Kretingos vienuolynas, Gondingos piliakalnis prie Babrungo, Apuolės pilis, Poškos „baubliai“ jo vienkiemyje, pramonės centras Tauragė,

Napoleono "taikos" paminklas Pažerūnuose, žuvininkystės kūdros paliai Kurtuvėnus, Džiūgo kalnelis ties Telšiais, Žemaičių Kalvarijos ir Beržoro kryžiaus keliai. Įdomūs tiltai: geležinkelio per Dubysos slėnį ties Lyduvėnais, ilgiausias ir aukščiausias Lietuvoje (570 metrų ilgumo, 42 metrų aukštumo nuo upės): kitas, naujas tiltas geležinkeliui per Salanto upę paliai Karteną, 26 metrų aukščio.

Ypatingai įdomus pajūrys. Palanga su idealiu smėlio paplūdimiu buvo pilna vasarotojų. Gražiai buvo statomas ir plečiamas šventosios žvejų uostas. Palanga dar buvo garsi istoriniu Birutės kalneliu pačiame pajūryje, sename pušyne. Čia įvyko vienas svarbių Ateitininkų kongresų, čia Lietuvos skautus buvo aplankęs Pasaulio skautų šefas R. Baden Powell.

Dėl gintarinio pajūrio Lietuva būdavo vadinama "Gintaro ir kryžių šalimi", o žemaičiai dėl savo kryžių ir žmonių aukštos dorovės — šventąja žemaitija.

Visa tai — buvo, o dabar

*Vien keleivio širdis
Nenurimusi veržias toli,
Ir tą šalį norėtų pasiekti akis,
Kur Dubysos atkrančiai žali*

(Maironis).

Mūsų liaudies išmintis sako: Kas bus — tas bus, o žemaičiai nepražus.

Ir mes dar pamatysim žemaičių kalnus!

Pasigrožėkime dar Maironio eilėmis apie šatriją:

*Bet vidurnaktį čia neramu:
Tartum dvasios po žemių vaitoja,
Girios krūpčioja slaptinumu,
Trinksi kalnas, lyg raiteliai joja...*

*Gal Žemaičių šalies milžinai,
Pasigedę senovės gadynės,
Laukia šauklio, kad vėl kruvinai
Stot į kovą ir ginti tėvynės.*

Antanas Jasmantas

Prisikėlimas

*Laukų balandžiai ūbauja pušyne:
pavasaris, o Viešpatie, pas mus!
Atvožęs juodus arimus
žalių raštelinių prirašys:
ir kils giesmė lyg vyturėliai,
upeliai užaus ir skardens,
kad iš numirusio akmens
kalnelių šypsenoj mums prisikėlei.*

*Naktis nusilenkė. Ateina Rytas.
Ir tu sugniaužtą delną pradarai:
Aloe varva pumpurai.
Grumsteliai nusigandę ritas
ir obels drobule vyniojas.
Tik kas, o Viešpatie, slidžiais
Takelių mūsų paleidžiais
skubės Tau apkabinti rasotas kojas?*

DVASIOS IR KOVOS VYRAS

DR. J. GRINIAUS 50 METŲ SUKAKČIAI PAMINėti

PAULIUS JURKUS

Šaltosios akys

Kai pirmą kartą sutikau dr. Joną Grinių Kauno universiteto koridoriuose, išsigandau jo šaltų akių. Jos priminė man ežerus, kur, rodos, niekada neatskrenda šilti pietų vėjai. Jis buvo oficialus ir šaltas, ir tai gąsdino jaunus studentus.

Tačiau reikėjo jį arčiau pažinti, prasiskverbti pro akių šaltį, ir profesorius prasivėrė skaidriom ir šviesiom spalvom. Ir juo labiau susigyvensi su juo, juo labiau džiaugsies jo didžiu taurumu ir meile žmogui, ypač jaunimui. Būdamas profesorius, vėliau (vokiečių okupacijos metais) Senato sekretoriumi, jis rūpinosi studentų reikalais, padėdamas jiems net kambarį susirasti. Tiek Lietuvoje, tiek Vokietijoje jis buvo glaudžiam kontakte su jaunimu, su ateitininkija. Uoliai lankėsi į visus susirinkimus, nešdamas savo tėvišką žodį. Kartais jis bardavosi, bet niekada jam nestigo meilės.

Sykį jis man sakė:

— Mes nueiname! Kažin, ar pamatysime savo tėvų žemę. Bet jūs eikite, kovokite ir kurkite. Kai atsidurs vyresniųjų ir jaunimo reikalai kartu, pirmenybę atiduok jaunimui. Jiems reikia ir žodžio, ir šilumos, ir pavyzdžio. Gyvendamas vienoje stovykloje, turėjau progos jį iš arčiau pažinti ir susidraugauti. Kokia gali būti draugystė tarp studento ir profesoriaus. Bet jis, kaip ir daugelis jo kartos šaunių mokslo vyrų, sugebėjo nusileisti iš savo aukštų pakopų ir prasiskleisti draugiška šviesa. Ir iš tos draugystės visada išeini daug tvirtesnis; iš jos, kaip iš šaltinio, nuolat atsigaivini. Mažesniems tai yra tikra laimė pakliūti į tokių vyrų tarpą. Tai naujas universitetas!

Ryškėjo ši dr. Jono Griniaus asmenybė. Ir jį pamilau už jo tiesumą ir dvasios persvarą, už taurų idealizmą. Tai gyva prof. St. Šalkauskio ideologija persunkta asmenybė,ėjusi kovodama per gyvenimą ir paliudydama tiesą.

Savo asmenybę subrendino ateitininkuose. Dar gimnazijos pirmose klasėse aktyviai įsijungia į jų eiles. Kartu jis skleidžiasi kultūrai ir kūrybai. Dar gimnazijoje parašo pirmą teatro recenziją ir pirmąją dramą. Studentų gyvenimas — tuo metu toks įvairus ir gyvas — įtraukia į organizacijas (ateitininkus ir pavasarininkus) ir į spaudą. Tačiau kartu neatsitraukia nuo knygos, nepasidaro vien tik veiklos žmogus. Mokslo siekia per vargą, kovodamas už kasdieninę duoną. Mokslo ilgesys yra toks didelis, kad nesugundo jokios tarnybos, kurių tuo metu nestigo. Baigęs Kauno universitetą, išvažiuoja į Prancūziją. Ir čia parodo jis savo užsispyrimą ir ryžtingumą. Susirgo džiova, bet nepasidavė. Jis nieko nesusakęs namiškiams ir net draugams, per vasarą vienui vienas guli sanatorijoje, kad nenutrauktų stipendijos. Pasigydęs vėl stojo prie darbo. Jo kelias į mokslą buvo vainikuotas literatūros daktaro laipsniu Kaune 1929 m. (Tai pirmas Lietuvoje tos srities daktaras.)

Iš universiteto katedros

Gavęs doktoratą, jis tuoj pat atsiduria universitete profesorauti. Apkrovė paskaitom, bet ir čia tuo pačiu ištvermingumu jis dirba, kuo stropiausiai paskaitoms rengdamasis, kad studentai nuolatos girdėtų brandų

Dr. Jonas Grinius gimė 1902 m. vasario 21 d., Giminėnų kaime, Joniškio valsč. kalvio šeimoje. Mokėsi Šiaulių gimnazijoje, vėliau, pirmojo d. karo metu, pasitraukęs į Rusiją, Vitebske, vėl grįžo į Šiaulių gimnaziją. Ją baigęs, Kauno Universitete Teologijos-Filosofijos fakultete studijavo literatūrą ir prancūzų kalbą. Vėliau studijas gilino Sorbonos universitete Prancūzijoje. 1929 metais birželio 13 d. apgynė disertaciją, gavo literatūros daktaro laipsnį.

10 metų dėstė universitete literatūrą, prancūzų kalbą, vėliau meno istoriją ir estetiką. Bolševikam uždarius fakultetą, buvo atleistas ir trumpą laiką mokytojavo Telšių gimnazijoje. Vėliau konkurso keliu buvo priimtas į Statybos fakultetą meno istorijai dėstyti. Vokiečių metais kaip docentas dėstė ir Statybos ir Filosofijos fakultete. Šiuo metu, negalėdamas išemigruoti, gyvena Vokietijoje netoli Muencheno, dalyvauja Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitete ir aktyviai reiškiasi katalikiškojo spaudoje.

žodį. Ir jo mokslininko kelią nušvietė Evangelijos šviesa. Visur, ir paskaitose, ir savo moksliniuose raštuose, jis pasiliko tvirtas krikščioniškų principų gynėjas, atiduodamas pirmenybę dvasiai. Kartu jis jautė ir gyvenimo būtinybę. Todėl ir visi jo moksliniai darbai išaugo iš laiko reikalavimų.

Mokykloms trūko tinkamo literatūros vadovėlio, kuris krikščioniška ((ne pozityvine) šviesa nušviestų visuotinę literatūrą. Ir dr. J. Grinius drauge su prof. J. Ambrazevičiumi ir A. Vaičiulaičiu parašė dviejų dalių visuotinės literatūros vadovėlį.

Parašęs disertaciją apie prancūziškai rašiusį lietuvių kilmės poetą — Milašių, jis toliau duoda studiją "Putino lyrika", keletą straipsnių apie naująją literatūrą.

Jis kurį laiką dėstė meno istoriją ir estetiką. Iš šių studijų išaugo pats stambiausias veikalas — "Grožis ir menas", kur svarsto estetines kategorijas. Tai vienintelis šios rūšies veikalas lietuvių kalba. Atgavus Vilnių, parašo "Vilniaus meno paminklus".

Visuomenės baruose

Inteligentų trūkumas daugeliui neleido užsidaryti siauruose profesijos rėmuose. Pati laiko būtinybė vertė eiti į gyvenimą. Dr. J. Grinius visuomeninė veikla, prasiidėjusi studentų dienose, tęsėsi ir jam profesoriaujant. Jis kas kartą labiau šakojosi: įsijungė į kat. draugijas ir kaip žurnalistas — į spaudą. Buvo visos eilės laikraščių bei žurnalų bendradarbis (N. Romuvoje, Židinyje, Meno kultūroje, Athenaeume). Ir šituose savo raštuose, puoselėdamas daugiausia kultūros klausimus, jis pasilieka tas pats: uolus krikščioniškų principų gynėjas. Be to, buvo ilgametis "Židinio", — vieno iš geriausių mūsų kultūros žurnalo leidėjas, "XX Amžiaus" (dienraščio) ir Vokietijoje "Aidų" redakcijos kolektyvo narys.

Į visuomeninį gyvenimą jis ateina su dideliu pareigos pajautimu. Tartum viduramžių riteris skuba ten, kur šaukia reikalas. Tad nenuostabu, kad profesorius tremties metais Vokietijoje beveik nuolat buvo įvairių komitetų narys ir pirmininkas. Žmones patraukė jo pavyzdingas sąžiningumas ir aukštas pareigų supratimas.

Ateitininkų eilėse

Apie ateitininkus pirmą kartą išgirdo per pirmą pasaulinį karą, būdamas Vitebsko lietuvių gimnazijoje, bet tuo metu dar neįstojo. Tik 1918 m. Šiaulių gimnazijoje jis pasidaro ateitininku. Uoliai reiškėsi kuopos veikime, skaitė referatus, dalyvavo diskusijose ir su kitais draugais rengė vaidinimus, redagavo ateitininkų laikraštėlį. Studijuodamas Kaune, buvo veiklus studentų sąjungos narys, nuo 1924-25 m. redagavo "Ateitį" (ir "Pavasari" kartu), buvo pirmuoju generaliniu ateitininkų sekretoriumi. Įsikūrus 1927 m. "Šatrijos" meno draugijai, buvo jos nariu. Jis vienas iš tų, kurie kėlė balsą prieš ateitininkų moksleivių uždarymą, tuo reikalu išspausdindamas straipsnį N. Romuvoje (1935 m. 3 nr.). Šiuo metu prof. dr. Jonas Grinius yra Ateitininkų Federacijos Tarybos narys.

Dramos žmogus

Šalia plačios visuomeninės ir mokslinės veiklos dr. Jonas Grinius reiškėsi ir dramos srityje. Teatru jis susidomėjo pirmose gimnazijos klasėse. Būdamas aštuntoje klasėje, parašo "Sąžinę", kuri su dideliu pasisekimu buvo suvaidinta Šiauliuose ir Jonišky, vėliau daugelyje Lietuvos vietų. Dažnai ši drama vaidinama ir dabar Amerikos lietuvių kolonijose. Studentaudamas parašo "Pavasariui švintant", išspausdinta "Ateityje". Vėliau sukūrė dvi dramas — "Ramūną" ir "Žemę ir žmones", — abi jos liko rankraščiuose Lietuvoje. Vokietijoje išaugo trys didesnės dramos: "Stella Maris", — kur vaizduojama lietuvis dailininkas Italijoje ir sprendžiama kūrėjo santykis su kūriniu; istorinė drama iš karalienės Barbaros ir Zigmanto Augusto gyvenimo "Gulbės giesmė". Jos abi atspausdintos Vokietijoje leistuose "Aiduose". Paskutiniaisiais metais parašė sofokliška tema "Žiurkių kamera", kur vaizduoja bolševikų persekiojamą Lietuvą. (Dar neišspausdinta).

Ir savo dramose dr. Jonas Grinius yra idealistas. Jo veikėjai grumiasi ne dėl kokių gyvenimo smulkmenų, bet dėl didelių ir principinių idėjų. Nors jie žūsta, gindami gėrį, bet visumoje idealizmas laimi.

Jubiliatui praėjusiam tokį veiklą ir kūrybingą gyvenimo kelią, linkime ir toliau su ta pačia energija reikšti savo asmenybę, su ta pačia šiluma mylėti jaunimą ir su tuo pačiu atsidavimu skleisti mūsų kultūrą, turtinant naujais mokslo ir meno veikalais.

PIRMIEJI LIETUVIŠKOS MUZIKOS PIONIERIAI

J. ZILEVIČIUS, L. M.

Pirmieji žingsniai

Kai caro žandarai visokiais būdais siautėjo po Lietuvą, norėdami sunaikinti bepradedančią kilti lietuvių tautinę sąmonę, Tilžėje sužibėjo „Aušra“, „Žinyčia“, „Varpas“, „Tėvynės Sargas“ ir „Šviesa“. Tai buvo spausdinto žodžio švyturiai, pirmieji pradėję šviesti kelius, kuriais turėjo eiti pabudusi lietuvių tauta. Šalia kitokių rašinių tuose leidiniuose nedrąsiai buvo pradėta spausdinti ir viena-kita liaudies melodija. Tos dainos būdavo skirtos vienam balsui, vėliau — dviem, be jokio pritarimo. Jas daugiausia parūpindavo žinomas mūsų poetas Ksaveras Vanagėlis. Tačiau 1900 metais, „Tėvynės Sargo“ 10—11 numeryje, randame vyrų chorui pritaikytą dainą „Op, op, kas ten, Nemunėli“, harmonizuotą Visockio. Kaip ši, taip ir Ks. Vanagėlio „Kur banguoja Nemunėlis“, tilpusi „šviesoje“ 1887, pasiliko iki šių laikų mūsų tautoje plačiai dainuojamos. Ypatingai tremtyje tos dainos giliai įleido šaknis jaunucmenėje. Nors tos dainos ne liaudies sukurtos, bet jos jau yra virtusios liaudies dainomis.

Šalia kitų leidinių, kuriuose laikus nuo laiko buvo dedami muzikos dalykėliai, kiekviename „Varpelio“ („Varpo“ priedo) numeryje nuo 1889 iki 1891 metų Dr. V. Kudirka dėdavo po vieną vyrų chorui skirtą dainą. Tos dainos buvo jo paimtos iš liaudies ir, jam prašant, žymiųjų lenkų kompozitorių subalsuotos. Tokiu būdu išaugo du dideli „Kanklių“ sąsiuviniai, pirmasis išleistas 1895, antrasis 1899 metais. Abiejuose sąsiuvinuose yra 42 dainos. Tie sąsiuviniai buvo kelis kartus perspausdinti. Tuo metu V. Kudirka išleido ir 8 atskirus kūrinius pianinui, kurių dalį nesenai vėl išleido „Pašvaistės“ leidykla Brooklyne. Nors Kudirka buvo medikas ir muzikos srityje tik mėgėjas, bet šalia kitų savo raštuose keliama minčių jis nepamiršdavo ir dainos bei muzikos meno. Jis juk ir mūsų himną sukūrė.

Didelės reikšmės mūsų muzikai buvo Leono Eremino „Dainos“, vadinama „raudonoji knyga“ (buvo raudonais viršeliais). „Dainos“ buvo išleistos 1902 m. Petro Mikolainio (tas pats asmuo išleido ir Kudirkos kūrinius). Nors jau praėjo 50 metų nuo šio rinkinio išleidimo, tačiau dar ir dabar nemažai dainų iš jo tebedainuojama choruose. Tiesa, beveik visos dainos buvo verstos iš svetimų kalbų, tačiau mūsų jaunimo jos buvo pamėgtos. Prieš 50 metų buvo

pirmą kartą išspausdinta ir Č. Sasnausko „Kur bėga šešupė“ (Žinyčioje“ 1902 m. Nr. 4-5). Tai buvo pirmieji muzikos švyturiai, pradėję reikštis dar spaudos draudimo laikais. Po 1904 m. padėtis truputį pasitaisė.

Kovingosios dainos kūrėjai

Kai cenzūra leido spausdinti Maiironio eiles, ir jos plačiai pasklido po Lietuvą, lietuvius užsidegė laisvės

Mikas Petrauskas — vandenų kunigaikštis „Eglės“ operoje

troškuliui ir pasiryžo kovai prieš caro jungą. Savi kompozitoriai, spėję jau išeiti aukštuosius muzikos mokslus, ėmėsi kurti toms eilėms muziką. Taip jos pasidarė prieinamesnės ir suprantamesnės plačiosioms masėms. Juozas Naujalis sukuria chorui „Miškas ūžia“, „Sunku gyventi“, „Kur bėga šešupė“ ir jaunimui „Užtraukim naują giesmę“. Jas išleido 1905 metais atskiru sąsiuviniu „8 Lietuviškos tautiškos dainos“. Jos skamba visoje Lietuvoje per koncertus, kurių metu jaunimo gyslose užverda kraujas, o per senųjų

skruostus rieda ašaros. Naujalis dainos suskamba ne vien tik Lietuvos teritorijoje; jos pasiekia visus užkampius, kur tik lietuvių gyventa. Jos dar ir šiandien iš chorų repertuaro neišeina.

Petrapilyje tuo pat metu veikė P. J. Pranaičio ir Zaukos chorai, o Č. Sasnauskas caro rūmų pašonėje kūrė lietuvišką muziką ir 1909 m. pradėjo periodiškai leisti sąsiuviniais. Kokia galinga ir stipri jo „Brolių“ kantata, kuriai žodžius parašė kun. Gustaitis. Kiek joje paberta tautinės ugnies! Tais laikais nebuvo stiprių chorų, kurie būtų galėję ją išpildyti, bet inteligentija pirkosi ją į savo knygynus ir mėgdavo ją skaityti. Prie pianino grupuodavosi jaunimo būreliai ir gėrėdavosi kūrinių grožiu. Gaila, kad šiandien mūsų didieji ansambliai ir stiprieji chorai neparodo tos ugningosios kantatos savo koncertuose. O jos turinys dabar mums būtų tiek pat artimas, kaip ir seniau. Tautinių švenčių proga ji galingai turėtų praskambėti mūsų salėse. Sasnausko kūryba yra giliai filosofinė, chorams sunkiau prieinama, bet ji yra aukštos muzikinės kultūros. Genialusis mūsų kūrėjas M. K. Čiurlionis, išvydęs pirmuosius Sasnausko kūrinius, trynė iš džiaugsmo rankas, suprasdamas jų didžiulę menišką vertę. Sasnausko „Karvelėlis“, „Kur bėga šešupė“ ir „Jau slavai sukilo“ dar ir dabar stipriai laikosi repertuare ir publikos visada nuširdžiai mėgstamos.

Maždaug tuo pačiu laiku į Ameriką atvyko M. Petrauskas, prieš tai jau gražiai pasirodęs Petrapilyje su choralais ir operetėmis. Jis plačiai išjudino pasaulietinės muzikos propagavimą. Jei tai taip būtų galima pavadinti, jis sukūrė M. Petrausko laikotarpį, kurio aidai neužgęsę ir dabar. Laisvai JAV leidžiama, M. Petrausko kūryba persimetė ir į Lietuvą. Būdamas socialistinio sąjūdžio šalininkas, jis paruošė revoliucinių dainų rinkinį, kuriame drąsiai revoliuciniais šūkiais ir muzikos garsais ragina nuversti carą.

Šie TRYS DIDIEJI yra lyg trikojis pagrindas ant kurių išaugo ir išsivystė mūsų tautinės muzikos rūmai. Visuose koncertuose skambant Naujalis ir Sasnausko dainoms, išeina į viešumą naujas kompozitorius — Stasys Šimkus. Jo dainos įnešė naujos dvasios, nes jos buvo paimtos iš kaimo liaudies, įvilktos į kultūringos muzikos harmoniją ir tai pačiai liaudžiai gražintos. Daugiausiai jos buvo pamėgtos dėl jų harmonijos paprastumo ir kaimiško naivumo. Per vieną vakarą choruose nedainavęs jaunimas sugebėdavo išmokyti 2-3 dainas. Ten, kur pats Šimkus chorams asmeniškai vadovavo, jis lyg koks kerėtojas sugebėdavo užburti klausytojus. Chorui dainuojant „Lietuviais

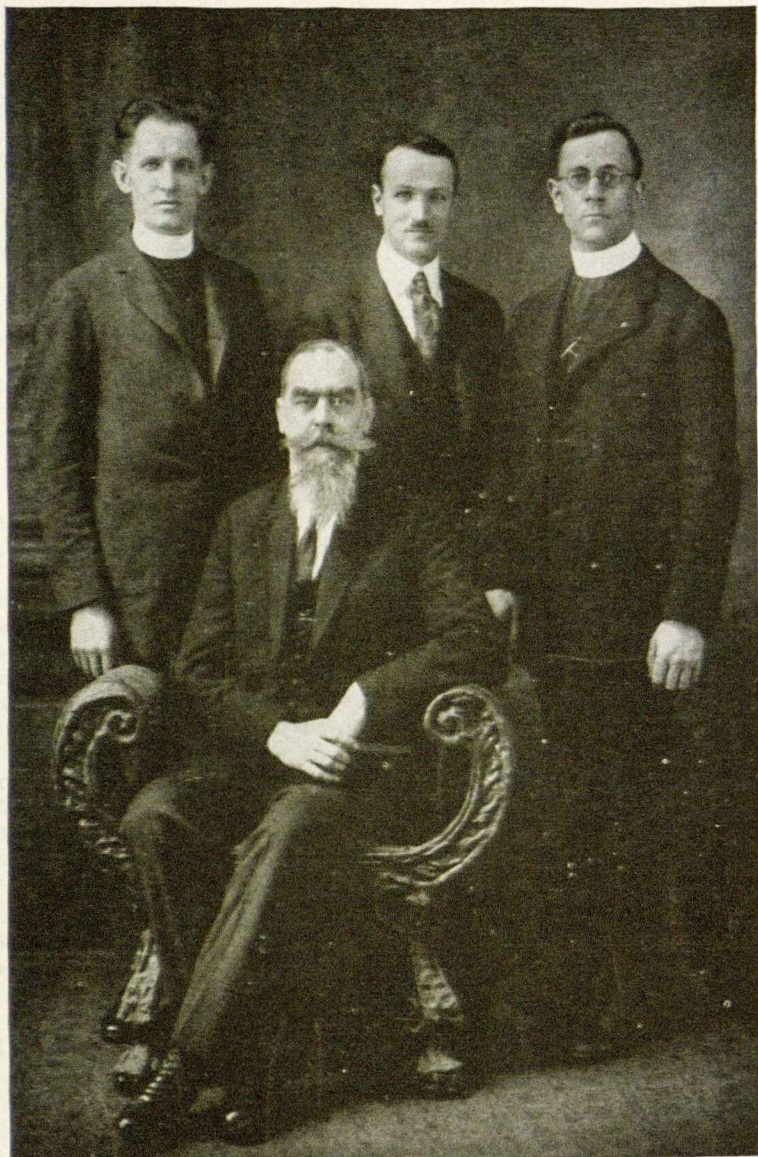
esame mes gimę" publika drebėdavo iš susijaudinimo. Ilgainiui caro žandarai, pastebėję tos dainos įtaką kovai prieš carizmą, uždraudė koncertuose ją dainuoti. Tai dainai reikėdavo gauti specialų gubernatoriaus leidimą. Kaip žinome, Šimkaus dainos dar tebėra mūsų chorų repertuaruose. Jo kūryboje tenka pastebėti savotišką dalyką. Jo jaunatvės laikotarpio kūryba buvo plačiai pamėgta chorų ir publikos. Pvz., visos harmonizuotos liaudies dainos, pirmieji kūriniai chorams ir solo. Taip pat ir originali kūryba: "Kur bakužė samanota", "Plaukia sau laivelis", "Oi greičiau, greičiau" ir kt. Tačiau, kai Šimkus pribrendo muzikoje ir pradėjo vartoti muzikalinę filosofiją — tas buvo antrajame jo kūrybos laikotarpyje — jau nebedaug dainų beprigijo choruose ir klausytojuose. Reiškia, autorius prašoko liaudies brendimą muzikos kultūroje ir, išskyrus keletą dalykėlių, liko nebesuprastas.

Tuo pat metu viešumon išeina J. Tallat-Kelpša. Pasirodo jo daina solo balsui "Nemargi sakalėliai" ir keletas žemaitiškų liaudies dainų: "Zaliojoj lankelėj", "Sakė mane šiočia", "Liepė tėvelis" ir t. t., ypatingai plačiai žinomas duetas "Oi berneli vientury". Chorui jo dainos nebuvo populiarios ir todėl retai tegalima išgirsti Tallat-Kelpšos dainas dainuojant chore.

Labai rimtai savo išvystyta kūryba ir liaudiškomis temomis pasireiškė kun. prof. T. Brazdys. Jo kūryba kontrapunktinė, chorams sunkiai prieinama ir publikos neįvertinama. Ji yra gerokai pažengusi pirmyn ir tiksliai po kurio laiko galės būti suprantama.

Dar Rygoje pradėjo kurti ir patiekė daug gražios kūrybos chorams ir solo Al. Kačanauskas. Ypatingai yra jo solo dainos plačiai dainuojamos dėl jų paprastumo ir lengvumo išpildyti: "Mano rožė", "Tų mergelių dainavimas", "Kad aš našlaitėlė" ir kt. Chorų dainų mažai teprigijo. Kačanauskas daug pasitarnavo Rygoje įdainuodamas su savo bendradarbiais pirmutiniąsias plokšteles, tai buvo apie 1905.

Rygoje caro kariuomenėje kapelmeisteriu buvo giliai muzikoje išsilavinęs Petras Stankevičius. Dar prieš pirmąjį karą jis išleido virš 10 didelių kūrinių, rašytų karo orkestrui, bet perdirbtų pianinui. Ten yra lietuviški tekstai ir viršelyje įdėtos dedikacijos garsiems asmenims: Tado Kosciuškos atminčiai, Mickevičiaus atminčiai, Atminčiai D. Kun. Vytauto, Atminčiai Kun. Mykolo Oginskio. Veikalai išleisti pas Deubner Rygoje, apie 1908 m. Bet jo kūryba dėl specifinio pritaikymo — pianinui — tuo metu visuomenėje nepaliko žymės.

J. Naujalis svečiuose 1922 m. pas Amerikos lietuvius. Stovi iš kairės dešinėn: kun. J. Bakšys, dabartinis Rochester, N. Y., klebonas, A. Visminas, Maspeth, N. Y., vargonininkas, kun. J. Valantiejus, Waterburio, Conn., klebonas.

Abi nuotraukos skoltos iš "Lietuviškos muzikologijos archyvo".

Juozas Gudavičius išleido žemaitiškų dainų rinkinį. Jo daina "Kur giria žaliuoja" ir dabar visur tebedainuojama, nors jo parašyta 1912 metais.

1909 m. pradėjo leisti dainas Juozas Neimontas. Jo kūryba pritaikyta vien tik chorams; tačiau iš keletos dešimčių dainų šiuo metu populiareinė liko tik "Pasisėjau žalią rūtą".

Julius Štarka plačiai nuskambėjo su liaudies daina, harmonizuota solo balsui "Siuntė mane motinėle", išleista 1912 m. Varšuvoje. Jei būtų galima ją kur gauti, ji dabar būtų plačiai dainuojama. Keletą dainų sąsiuvinį Prūsų lietuviams išleido ir Vydūnas (Storasta). Mūsų choruos buvo mėgiama "Amžiai po amžių slenka". Kitos jo dainos daugiau buvo prigijusios Prūsų lietuvių chorų repertuarui.

Tą patį tenka pasakyti ir apie J. Vanagaičio "Lietuvių tėvynės dainas".

Baigiant šį skyrių tenka prisiminti ir M. K. Čiurlionį. Tiesa, jis chorams rašė ir savo veikalus kūrė dar Vilniuje prieš pirmąjį karą, bet jo dainos nebuvo spausdintos. Dėl to ir į chorų repertuarą jos mažai kur pateko. Tik liaudies mokykloms dainų rinkinys "Veversėlis", išl. 1909 m. Varšuvoje, padarė nemažą įtaką į mokyklinį jaunimą. Nepriklausomoje Lietuvoje, Šv. Ministerijai išleidus jo dainas chorui, jos buvo plačiai dainuojamos.

Toks tat yra vaizdas mūsų muzikos plėtotės iki atkuriant Nepriklausomą Lietuvą. Sekančiame rašinyje bus paliesti tie lietuviškos muzikos kūrėjai, kurie jau pradėjo reikštis laisvoje tėvynėje.

KAIP AŠ SUSKALDŽIAU ATOMĄ / Feljetonas

ANTULIS POKULIS

Liūdną faktą teko aną dieną konstatuoti: teisybės pasaulyje nėra. Kai kas sako, kad jos ir nebuvo, bet dėl to nesimušime; faktas, kad jos dabar nėra. Išranda koks profesorius, kaip kates musmirėm šerti, kad nenustiptyti, — tai jam doktoratus duoda, bandymus leidžia daryti tol, kol pagaliau visos katės kojas nukrato. Pažiūri koks žioplys pro mikroskopą, pamato penktą musės koją ir skelbia: "Dvigalvį uodą atradau!" Tuoju ir paskelbia jį mokslinčium. O kai aš savo penkiaais pirštais atomą suskaldžiau — mane iš universiteto meta! Jaltos konferencijos išniekinimas, sakyčiau.

Nemanykite, kad reikalą turite su "fuksu", — oi, ne! Mokslinę karjerą pradėjau Rietavo progimnazijoje dar anais gerais laikais. Tik atsimenu, kad tada tai viskas neįdomu buvo. Per tikybės pamokas nejuokais miegodavau. Atsimenu sykį kapelionas ėmė ir pribudino. Pašaukė atsakinėti. Išsakaiu viską, ką tik buvau susapnavęs, bet vistiek vos-vos keturis susiraukęs teparašė.

Stosiu, sakau į ateitininkus, gal geresnius pažymius rašys. Į visus susirinkimus ėjau. Bet gale trimestro pasikeitė kapelionai: atėjo toks jaunas ir piktas, kad vargais negalais tris išsukau. Ir miegot nebeleido.

Atvykau į Kauną. Studijuosiu lietuvių kalbą, sakau, rašysiu knygas ir Nobelio premijas kaip trilapius raškysiu. O kad viską, ką parašysiu, būtų galima spausdinti, tai žalią kepurę nešioti pradėjau.

Ir vėl nelaimė: užėjo ruskis ir mano lituanistika atsidūrė antrojoje vietoje. Nugirdau Vilijampolėje bobes kuždant, kad neužilgio tik rusiškai bus galima rašyti. — Aha, sakau, metas rusų abėcėlę išmokti. Raides pažinti išmokau, bet rašyti tai sunku buvo: kad ir kaip dailiai prirašau puslapį, — vis lyg vištų purvinom kojom nubėgtą.

Kol išmokau rusų abėcėlę — čiukšt ir vokiečiai užėjo. Naujoje Europoje tik vokiškai rašysit, sakė.

Pagalvojus apie tą jų Europą, man ir šiandien dar jaknas suka. Bet anuo metu tai buvo reikalas rimtas: kam rašyti knygas, jei niekas neskaitys? Pradėjau raišyti "gotiškai": kad užsuksiu, būdavo, didžiąją "M", tai net profesorius apgaudavau — manydavo, kad siūlų kamuolys papaišytas...

Tačiau likimas taip lėmė, kad neparašiau nei vienos knygiukstės. Matyt augštesniems dalykams esu gimęs. Atsidūręs Vokietijoje, artimo meilės vergu tapau. Tik pagalvokite — iš Hamburgo silkes atvežti! O kiek pavojų, kokie atstumai! Bet nieko — su pasišventimu viskas galima.

Užėjo mada lįsti į universitetus. Visi tik daktarais ir inžinieriais pasidarė. Net gailestingosios seserys ir tos dantistėms pavirto. — Ar aš kvailas, galvoju, — tiek vargsiu su silkėmis, o kiti naudosis.

Ir pristigo mūsų stovykla silkų.

Studijavau, žinote filosofiją ir matematiką. Bet tie prūsai profesoriai prieš pat galą sukirto — pabijojo, kad paskui ko gero iš jų duonos neatimčiau. Buvau ir filosofijos tezę paruošęs: "Zwischenhang zwischen zwei Zweigen", lietuviškai išvertus reiškia "Nesusipratimai tarp Hitlerio ir Stalino". Tačiau lyg pasityčiodami liepė man vėl vokiečių kalbą studijuoti. Kam man tos jų kalbos reikia, — vistiek angliškai mokėdamas gali ir miesto burmistrą į kaimą išvyti.

Atėjo ir palaimintasis emigracijos laikas. Kur važiuoti? Aišku, — tik į Ameriką; ten tokia biznio šalis,

kur netik silkėms, bet ir uknoliais gali turgavoti. Pralindau komisijas ir išplaukiau.

Koks į krantą išlipau nesunku atspėti. Kaip dėdė pasveikino irgi galite nujausti. Bet blogiausia, kad niekada nepagalvojau, kad Amerika tokia didelė. Pavyzdžiui, jei New Yorke silkes pasikrausi, tai į Čikagą atsi-veži jau sūrius... O su uknoliais tai joks biznis, nes Amerika arklių neturi jau nuo pilietinio karo. Sako, taip visus arklius tada išmušė, kad reikėjo automobilius pradėti gaminti.

Jeigu taip, tai ir įlindau į automobilių fabriką. Liejau prakaitą ir dolerius taupiau. Nei jokių laikraščių, nei knygų neskaičiau; tik į barą kartais nueidavau, — taip iš dyko buvimo.

Sykį dėdė taip ir užsiminė, kad greitai bus atominiai automobiliai. Todėl, girdi, jis ir naujo neperkas... Laukiąs jau nuo dvidešimt ketvirtų metų... Sako, kas atomą skaldys, tais pasaulį valdys.

— Gerai, — galvojau, — aš noriu pasaulį valdyti. Susiradau miesto universitetą ir nuėjau. Davė propagandos knygelių ir liepė skaityti. Tačiau dėdė nejuokais supyko:

— Tau akmenis skaldyt, o ne atomą.

— Akmenis skaldo tas, kurs per žlibas atomą įžiūrėt, — atrėžiau.

Subaigiau darbą. Visas fabrikas juokėsi, kad į mokslą einu, kai jau laikas būtų vaikus ten leisti. Bet aš vis ant savo.

Nuėjau į universitetą. Studentai pilietinio karo skrybėles dėvi. Turbūt veteranai, pagalvojau, valdžios pinigais nori gudrūs pasidaryti. Atėjo chemijos profesorius ir aiškina. Studentai kortomis lošia. Matau, kad du tokie iš šiaurinių valstybių vieną vargšą pietietį apgaudinėja: traukia tūzus iš kišenių, kai anas nemato.

— Ach jūs begėdžiai! — kad užrikau ant jų angliškai, net auditorija pabudo. Pažiūrėjo profesorius pro ainių viršų ir sako:

— Jeigu kas neaišku, prašau klausti po paskaitos.

— Gerai, sakau, pasistengsiu išsiklausinėti.

Žiūriu, kad studentai jau už kortas mušasi. Atvėriau akis tam žiopliui, reiškia. Jei taip ir toliau eis, galvoju, tai greit ir ruskį mušime.

Po paskaitos einame į laboratoriją. Gaminsime vandenilio dujas ar ką tai panašaus. Suraitėm vamzdžius, pripilstėm butelius visokių skysčių ir verdam. Niekas tikrai nežino, ką verdam, nes visi daugiau ar mažiau per paskaitą miegojom. O tas vargšas profesorius, matyt, aiškino ką čia reikia virti ir ką kepti.

Tik staiga dingt man į galvą: atomus verdam! Kad taip suskaldžius, tai žybt — ir daktaratas. Einu atgal į fabriką, kur dirbau, ir rodau, kaip iš bulvių lupynų padangas gaminti.

Taip begalvojant ir prieina vienas iš "kortaunyku". Dėkoja, kad nuo "gemblerių" apgyniau.

— Tik kai kitą sykį aš trauksiu tūzą iš rankovės, tai tylėk, — sako, — užmuščiau po paskaitos.

Matau, kad per knygas įpuoliau į intrigas. Nieko negalvodamas ir pasiūliau anam cigaretę. Dėl draugystės, vadinasi. Anas nieko negalvodamas ir paėmė. Įsikandova abudu, o jis iš mandagumo truputį ugnies įskėlė.

Pajutau, kad šilta aplinkui. Ir šviesu be galo. Nežinau, kaip po stalu atsidūriau. Kai išlindau, visokiausi atomai kaip musmirės aplinkui gulėjo.

Suskaldžiau, reiškia.

Dabar iš univerkos meta. Mat iš postalės išlindau dar su keliais cigaretės atomais ant apatinės lūpos. Kiek supratau iš aiškinimų, tabako atomas netinka skaldymui — per didelį garsą duoda ir, be to, žmonės bijosi rūkyti, kad nosies nenuatomintų. O daugiau eksperimentų daryti neleidžia. Vieno užtenka, sako. Net nusispioviau. Matau, kad viskas — biznis. Kągi tabako kompanijos darytų, jei aš amžinas cigaretes gaminti pradėčiau?

ATEITIES SPINDULIAI

VOVERAITĖS VELYKOS

ALGIS ZILVYTIS

Minkštame pūkiniame guolyje ilsėjosi Voveraitė ir sapnavo gražų sapną. Ji matė banguojančius laukus ir tokį dosnų rudenį, kuris visuose lazdynuose pribarsto riešutų.

Jos kambarėlyje buvo šilta ir jauku. Vėjai ginčijosi už tvirtų durų, barėsi šarkos, bet kas jai, — ji miega lyg aukštam dvarelyje pūkų pataluose. Ir nežinia, kiek ji būtų dar miegojusi, sapnuodama riešutus, jei ne jos draugė.

Šitoji gyveno netoliese gražiuose namuose. Ji neturėjo minkšto pūkinio guolio, įtvirtinto tarp medžio šakų, bet jai nereikėjo šalti per dienas, jieškoti nupulusių riešutų, nes žiema buvo šalta ir ilga, ir visos voveraičių klėtys buvo tuščios. Ji gyveno ant spintos pas gerą poną, kuris visada popietėmis gėrė šiltą pieną su barankomis ir skaitė laikraščius. Tada ir ji prišokdavo stalą, pakraipydavo uodegytę, pamirksėdavo akim. Ponas nusišypsodavo, ir duodavo jai geriausių riešutų, atvežtų iš svetimų saulėtų žemių.

Kai ji, uodegytę palinguodama krimsdavo juos, vis prisimindavo savo draugę, gyvenančią senojoj pušy. Ir kaip jai nunešti? Ir kiek kartų ji dairėsi į langus, išsuko į virtuvę, į kitus kambarius, bet niekur nerado jokio plyšio. Ji negalėjo pavaišinti savo draugės ir jos pasikviesti į svečius, kaip seniau kad darydavo.

Bet atėjo pavasaris. Šį rytą paliko praviras langas, ir išspruko pas draugę. Dabar ji tik suko uodegą, tik mosavo, kad net šarka, pasitaisė savo baltą priejuostę ir stebėjosi: iš kur tokia smarkuolė išlindo. Papuls ji lapei ar šunims.

Bet voveraitė tuk tuk beldėsi. Šarka perpyko, kam ši triukšmauja tokį ankstų rytą. Kranksėdama puolė voveraitę, bet ši mostelėjo uodega ir, pašokusi ant kitos šakos, sviedė riešuto kevalą.

— Tylėk tu šarka tarka, tu nieko nežinai. Pas mus Rudis turi gerų kaulų, ten susirinko gaidys, o kas ten dedasi... Šarka pašoko ir nuskubėjo karkdama, triukšmaudama, kad net visa giria skambėjo.

Voveraitė prikėlė savo draugę. Ši išpuolė mieguistom akim, trynė jas kojytėm ir nesuprato, kas nutiko.

— Velykos! — krykštė voveraitė iš pono namų. Atėjau tavęs pakviesti į svečius. Mūsų ponai išvažiavo į Prisikėlimą, į bažnyčią, ir visi likusieji kelia Velykas. Išskubėjau pro pravirą langą, nes sode pavasaris.

— Velykos, Velykos! — sušuko miegalė voveraitė, — o aš būčiau ir pramiegojusi. Tuoj į šaltinį nusiprausti. Paskui — aš žinau, ką padarysim!

Ji nulėkė šakom prie šaltinio, suvilgė kojytes, perbraukė per veidą, su eglų spygliais susišukavo gražią uodegą ir tarė savo draugei:

— Dabar skubėkime į šventoriaus topolius, ten didžius dalykus pamatysi. Aš pernai ten buvau.

Ir abi nuliuksėjo tenai.

Susėdo topolio šakoje ir stebėjo, kaip plevena vėliavos, kaip būriuojasi žmonės. Staiga bažnyčios viduje pasigirdo giesmė, sugaudė vargonai, o jiems į talką šokosi bokšto varpai. Jie taip džiaugsmingai skambėjo, gaudė, kad iš bokšto kilo karveliai, skliautė ir nardė tekančioje saulėje. Iš bažnyčios pasipylė minia, lyg vanduo išsiliejo. Išplaukė papuošti altorėliai, prasiskleidė vėliavos, suskambėjo skambučiai ir pasirodė baltai apsi-rengusių žmonių būrys. Jų viduryje po dideliu auksu siuvinėtu skėčiu ėjo kunigas, nešdamas monstranciją, — ir jo šypsena susiliejo su jos spinduliais. Tada visi žmonės šaukė: Aleliuja Aleliuja! Tris kartus suko aplink bažnyčią, o varpai skambėjo, o būgnai trenkė ir giesmė kilo į dangų.

Ir užsimerkus tavo margutį sumušiu.

Nuotr. J. Gaidžio, "Darbininko" klišė.

Vieškelio Dulkė

NORĖČIAU

Sėdėjau vakar aš prie lango,
Sėdėjau ir mėščiau...
Kaip gera būt pakilti iš šios žemės,
Ten — prie žvaigždžių arčiau.

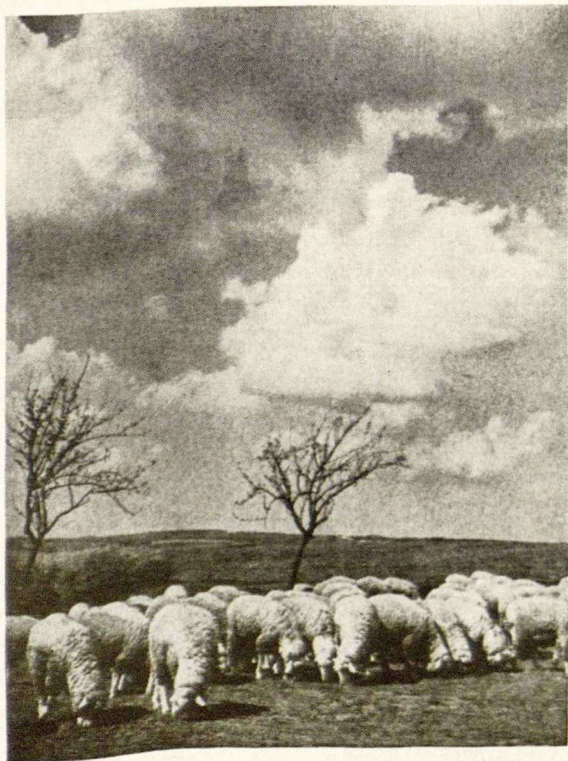
Su žvaigždutėm pakalbėčiau,
Ant debesėlio pailsėčiau.

Kaip gera būtų, kad vėjelis
Paimt mane kartu
Ir greitam savo vėžimėly,
Pavežt dangaus keliu.

Kiek daug tada aš pamatyčiau,
Daugel sužinočiau.

Gal atsakyt tada galėčiau,
Kodėl man kartais liūdna,
Gal sužinočiau, kur našlaitis
Paguodos sau atranda.

Gal nuraminti jį mokėčiau,
Ašarą nubraukt galėčiau.

Velykos Lietuvoje

ANGELE RAGAZINSKAITE

Visi, ir dideli, ir maži, laukiame Velykų ryto, tokio šilto ir pačiu pavasariu kvepiančio, kaip kadaise Lietuvoje. O būdavo tada gražu!...

Kaimo sodybos prieš šventes būdavo išpuošiamos, kiemai sutvarkyti, o sukastose gėlių darželio lysėse matėsi jau pirmųjų pavasario gėlių daigeliai. Per Velykas oras dažniausiai jau būdavo šiltas. Nuo spragstančių medžių pumpurų dvelkdavo gaivus kvapas.

Velykų rytas. Anksti, anksti, dar rytui neišaušus, pilni keliai važiuotų ir pėsčių traukdavo į Prisikėlimą. O aukštai iškilęs vyturėlis pats pirmasis pasveikindavo su šv. Velykomis. Jo giesmė pindavosi kartu su didingais bažnyčių varpų garsais. O psakui sugausdavo vargonai, ir visa bažnyčia užtraukdavo linksmą Aleliuja. Kėlės Kristus, mirtis krito! Pajudėdavo šilku žibančios vėliavos, baltai pasipuošusių mergaičių lydimos, išpuošti altorėliai ir mažos mergaitės, barstydamos gėles Prisikėlusiam Kristui monstrancijoje. Tris kartus iškilminga procesija eidavo aplink bažnyčią, lydint nesuskaitomai žmonių miniai, griausmingai aidėdavo orkestro dūdos ir aleliuja garsai, o varpai ir būgnų dundėjimas skelbdavo visai apylinkėi, kad Kristus jau prisikėlė. Ak, būdavo gražu!

Pasibaigus pamaldoms, kaimynai ir pažįstamieji sveikindavo vieni kitus, linkėdavo daug džiaugsmo ir laimės. Kai pagaliau vyresnieji grįždavo iš bažnyčios namo, rasdavo pačius jauniausius belaukiančius ir besidžiaugiančius Velykų Senelės ir Kiškučio dovanomis ir margučiais. Visa šeima sėsdavo tada prie baltomis lino staltiesėmis užtiestų stalų. Velykų pusryčiai visada praėdavo jaukioje ir linksmoje nuotaikoje. O tie margučiai, margučiai... Kas per gražumėlis, ir kas per spalvų įvairumas ar rašatų margumas!

Mažieji ypatingai mėgdavo margučius daužyti, bet kai nepasisėkdavo, ir kas nors kitas margutį sudauždavo, — tada ir ašara kartais ant skruosto pasirodydavo. Po pusryčių kaimynai lankydavosi pas kaimynus, svečiuodavosi, jaunieji gi vėl mėgindavo margučių stiprumą, juos ridendavo ir visokių kitokių žaidimų prasi-mnydavo.

Tokie pirmosios Velykų dienos įspūdžiai atskrenda šiomet kartu su velykinių varpų dūžiais iš anų gražių dienų Lietuvoje.

Ir abi draugės šokinėjo topolį iš džiaugsmo, mosavo uodegytėmis ir stebėjo gražias vėliavas.

Paskui jos apsisuko ir nudūmė tiesiai į svečius. Įsikraustė pro pravirą langą, apšoko stalą, kur buvo ir kumpiai, ir pyragai ir didžiausios lėkštės margučių. Pastriksėjo, apsuko, bet ne — tas joms netinka. Abi pašoko ant spintos ir ten puotavo, lukštendamos visokiausius riešutus.

Taip buvo linksma ir gera, tiek daug turėjo kalbos, kad nepastebėjo, kaip parėjo ponai ir susėdo prie Velykų stalo.

Voveraitės šoktelėjo išsigandusios, ir jas pamatė namiškiai.

— Dvi! — nustebo ponas. Jis pažvelgė į langą ir viską suprato. Vėl jis pravėrė stiklus į sodą, ir abi voveraitės šoko laukan. Ten suposi pavasaris ir skleidė pumpurus. Jos linksmos straksėjo šakomis, o ponas joms mostelėjo ranka:

— Ir jums Velykos!

Jos žaidė per dieną, vaikėsi po medžius. Vakare atskubėjo prie lango ir ten radė riešutų. Jos valgė, o laukuose švilpė linksmas pavasario vėjas.

TARPTAUTINĖ KALBA

J. TININIS

Žmogus, temokėdamas tik savo gimtąją kalbą, bet būdamas priverstas bastytis po svetimus kraštus, pasijunta labai kebliai. Todėl iškyla reikalus mokytis svarbiųjų pasaulio kalbų (anglų, vokiečių, prancūzų, ispanų...). Tačiau išmokti vieną ar kelias svetimas kalbas nėra jau taip lengva, nes kiekviena gyvoji kalba turi daugiau ar mažiau painią gramatiką, savotišką tartį, gausų žodyną ir kt. Užtat įvairių kraštų kalbininkai jau nebe nuo šiandien ėmė bandyti sukurti tokią kalbą, kuri pasižymėtų lengvumu išmokti ir kurią turėtų įvesti į savo mokyklas kaip svetimą kalbą pasaulio tautos. Tokią kalbą vadintų tarptautine, arba pasauline, ir būtų vartojama susižinoti bei susikalbėti visame žemės rutuly. Ikišiol kalbininkai yra pasauliui davę kelias tokias dirbtines kalbas, tačiau iš jų teprigijo tik esperanto kalba. Pats esperanto žodis reiškia žmogų, kuris turi vilties.

Esperanto kūrėjas — Balstogės okulistas Liudvikas Zemenhofas (1859-1917). Jis paskelbė šią kalbą 1887 m. Esperanto žodynas sudarytas iš mažo skaičiaus šakninių žodžių, paimtų daugiausia iš romaniškos kilmės žodžių; germaniškų ir slaviškų šaknų jame negausu.

Nors esperanto šakninių žodžių turtas gana ribotas, bet, dėlįojant prie kiekvienos šaknies tam tikrus priešdėlius arba segiojant atitinkamas priesagas, galima pasidaryti daugybę žodžių, reiškiančių kad ir subtyliausias sąvokas.

Patys žodžiai tariaimi taip kaip rašomi: viena raidė — vienas garsas.

Visi esperanto kalbos daiktavardžiai vienašakaitoje baigiasi galūne o, būdvardžiai — a, prieveiksmiai — e, veiksmazodžiai — i. Pvz., varmo — šilima, varma — šiltas, varme — šiltai, varmi — šildyti.

Esperanto gramatiką sudaro tik pagrindinių 10 taisyklių. Nėra jokių išimčių. Kirtis pastovus: ant priešpaskutinio skiemens.

Šiai kalbai išmokti sunaudojama tik vienas penktadalis laiko, reikalingo išmokti šiaip jau kokiai nors svetimai kalbai (anglų, vokiečių, ar prancūzų).

Dėl savo lengvumo esperanto kalba pasaulyje greitai paplito. Ji šiandien daug kur vartojama: tarptautinėse konferencijose, turizme, prekyboje, tarpvalstybiuose skautų sąskrydžiuose, radijo žinių perdavimuose ir kt.

Daugely kraštų yra esperantinio sąjūdžio stiprių organizacijų, pvz., International Esperanto League (vyr. būstinė Londone), Universal Esperanto association (vyr. būstinė Ženevoje, Šveicarijoje), Esperanto Association of N. America ir kt.

Didžiausias esperantininkų skaičius yra Europoje. Mažos tautos labiau jaučia kalbines užtvanas ir todėl noriau mokosi esperanto kalbos. Didžiausia esperantininkų procentas yra Olandijoje, Čekoslovakijoje, Danijoje, Švedijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Vengrijoje, Jugoslavijoje, Portugalijoje ir Italijoje. Toliau eina Anglija, Vokietija ir Prancūzija. Rusijoje esperanto kalba uždrausta.

Esperantinis sąjūdis Kinijoje ir Japonijoje išsiplėtė per vietinius universitetus. Abu šie kraštai turi net jau gana gausią esperantinę literatūrą.

Indonezijoje ir Pietų Jūrų salose taip pat yra esperantininkų sambūrių.

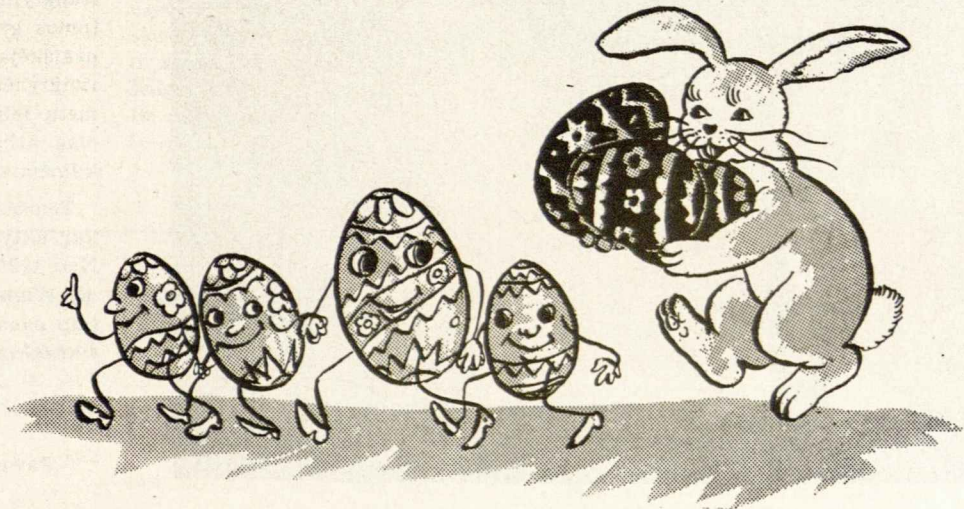
Vakariniame pusrutuly stipriausiai esperantinis sąjūdis reiškiasi Brazilijoje, kur net vienas valstybės departamentas oficialiai šią kalbą vartoja. Nedaug kuo nuo Brazilijos atsilieka Urugvajus, Argentina ir Čilė.

Esperantinis sąjūdis Lietuvoje tik pamažu plėtėsi. Žymiausias mūsų esperantininkas buvo a. a. prel. Jakštas-Dambrauskas, išleidęs esperantiškai tam tikrą almanachą, sudarytą iš lietuvių rašytojų rinktinių ištraukų. Paskutiniu metu Lietuvoje buvo išleistas ir gana geras esperanto žodynas, sudarytas P. Lapienės. Buvo leidžiamas ir laikraštėlis vardu "Litova Stelo".

Šiandien pasauly yra susidariusi jau gana gausi esperantinė literatūra, susidedanti daugiausia iš vertimų. Vyraujantis žanras — romanas. Visame pasauly išėina nemaža esperanto laikraščių.

Atrodo, kad esperanto kalba tikrai turi didelę ateitį, nors kaikurie kalbininkai jai priešingi. Visame pasauly ja naudojasi jau apie 8 milijonai žmonių.

Ilustracija iš Vytės Nemunelio knygos "Pietų Vėjelis".
Piešinys P. Osmolskio

LITUVC
NACOMINĖ
M MADO
BIDNOT KA

S P O R T A S

KARALIŲ ŽAIDIMAS — TENISAS

KĘSTUTIS KEBLINSKAS

Argi tenisas tikrai kada nors buvo karalių sportas? Skamba pasakiškai, bet tai tiesa. Nors šiandieninio lauko teniso oficiali pradžia skaitoma devyniolikto šimtmečio vidurys, tačiau visi pripažįsta, kad šis sportas išsivystė iš taip vadinamo "salės teniso". Pastarasis buvo žaidžiamas karalių dvaruose jau prieš 700 metų. Mūsų akim žiūrint, viduramžių Prancūzijos, ar Anglijos monarchui lyg ir nepritiktų lakstyti nusitvėrus raketę, bet jiems turbūt atrodė kitaip. Štai Henrikas II buvo vienas iš didžiausių teniso entuziastų, o Henriko VI karališkam dvare šis žaidimas pasidarė taip populiarus, kad buvo sakoma, jog Paryžiuje yra daugiau tenisininkų, kaip Anglijoje girtuoklių.

1873 m. anglas Walter Wingfield perkėlė tenisą iš ankštos salės į lauką. Tie metai ir yra skaitomi tikroji šiandieninio teniso pradžia. Netrukus šis naujas sportas perplaukė Atlantą ir susilaukė šio tokio atgarsio Jungtinėje Valstybėje. Pradžioje teniso technika ir įrankiai buvo labai įvairūs, o aikštelės keistokos formos — siauresnės prie tinklo, platesnės galuose. Tačiau 1881 m. įsisteigė Amerikos Teniso Sąjunga, kuri suvienodino žaidimo taisykles, aikštelės ir priemonės.

Jau 1877 m. Wimbledone, Anglijoje, buvo prarastos pirmosios lauko teniso varžybos, kurios pasidarė tradicija, išlikusia iki šių dienų. Pirmieji varžybų dalyviai buvo tik anglai, bet vėliau pradėjo atvykti ir iš užjūrio. Iki 1907 m. visi Wimbledono čempionai buvo namiškiai. Tačiau

tais metais varžybas laimėjo australas, ir nuo tada tik dviem anglam tepavyko iškovoti į laimėtojus.

Pereito šimtmečio gale Amerikoje lauko tenisas buvo žinomas tik rytinėse valstybėse. Norėdami supažindinti su tuo sportu ir vakarus, trys Harvardo studentai išvyko į St. Louis su parodomosiomis rungtynėmis. Begastroliuojant vienam iš jų kilo mintis, kad teniso varžybos galėtų būti pravedamos ne tik tarp pavienių žaidėjų, bet ir tarp rinktinių. Grįžęs Bostoną jis užsakė 217 uncijų sidabro taurę, kurią pavedė Amerikos Teniso Sąjungai, siūlydamas pradėti rinktinines varžybas tarptautiniu mastu. Ta puošni taurė pradžioje turėjo ilgą oficialų pavadinimą, bet dabar yra žinoma savo donatoriaus Dwight F. Davis vardu.

Pirmosios Davis taurės varžybos įvyko 1900 metais, dalyvaujant tik Anglijai ir Jungtinėms Valstybėms. Paskirtą dieną anglų rinktinė jau buvo Amerikoje, tačiau pirmenybės neprasisidėjo — britai, šeimininkams nieko nesakę, nuvažiavo pasigrožėti Niagaros kriokliais. Organizacinis komitetas labai nusigando, manydamas, kad svečiai prapuolė, supykę dėl nevykusio priėmimo. Kai anglų žaidėjai pagaliau atsirado Bostone, amerikiečiai iškėlė jiems didelį sutikimą, o po to parklupdė teniso aikštelėje. Pažymėtina, kad amerikiečių komandoje žaidė ir pats Davis.

Antrose ir trečiose Davis taurės varžybose dar tesirungė Amerika su Anglija, bet netrukus prisidėjo Prancūzija, Australija, ir dalyvių skai-

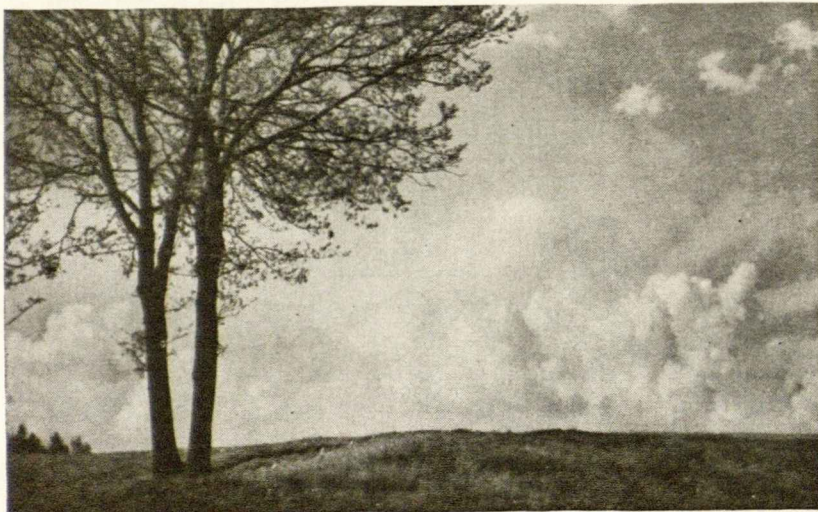
čius kasmet augo. Dabar dėl taurės rungtynės apie 30 valstybių. Nežiūrint didelio varžovų skaičiaus, taurę yra laimėjusios tik keturios valstybės: JAV 16 kartų, Anglija 9, Australija 8, Prancūzija 6 kartus.

Prieš pirmąją pasaulinę karą lauko tenisu mažai kas domėjosi, tai ir Davis taurės varžybos praeidavo beveik nepastebimos. Tačiau nuo 1915 metų varžybų stebėti susirinkdavo vis daugiau ir daugiau žmonių. Kiek vėliau Davis taurės laimėjimas pasidarė tautinio prestižo reikalas. Štai 1937 m. Hitleris laukė su laurų vainikais savo tenisininkų, kurie turėjo įrodyti, kad vokiečiai "uebermenschai" ir sporte. Tačiau baigminėse rungtynėse jų meistris Gottfried von Cramm po atkaklios kovos pralaimėjo, ir grįžęs už Fuiererio nuvylimą gavo sėstis už groty. Dar ir dabar Davis taurės varžybos yra tarptautinio dėmesio centre. Ir žaidynių atidaryme, ir pačios taurės įteikime dažnai dalyvauja žymūs JTO asmenys ir pagarsėję didžiųjų kraštų politikai.

Antrasis pasaulinis karas buvo nutraukęs Davis taurės varžybas šešeriems metams. Ginklams nutilus, tenisininkai vėl griebėsi rakečių. Pokariniam laikotarpy dalyvaujančių rinktinių skaičius dar padidėjo. Iški- lo daug naujų žaidėjų, kurie savo puiką techniką susilygino, ar net pralenkė senuosius meistrus. Žymiausi iš jų yra, be abejo, amerikiečiai J. A. Kramer ir Ted Schroeder, kurių pagalba Jungtinės Valstybės išlaikė Davis taurę nuo 1946 iki 1950 metų. 1950 ir 1951 m. taurę laimėjo australai; už jų spalvas žaidžia Frank Sedgman, šiuo metu geriausias tenisininkas mėgėjas pasauly.

Davis taurės varžybų komandą dažniausiai sudaro penki, ar šeši žmonės, iš kurių žaidžia tik du. Paprastai būna penki susitikimai: kiekvienas žaidėjas po du, ir dvejetas. Rungtyniaujančios komandos suskirstomos grupėmis. Iš grupių laimėtojų paaiškėja pusfinalistai. Baigminėse rungtynėse pravedamos pas pereinamųjų metų laimėtojus. Pats taurės įteikimas atliekamas su tradicinėmis iškilmėmis.

Tenisas yra vienas iš tų sportų, kur aktyviau pasireiškia ir moterys. Nuo 1923 m. jos rungtynės tarp savęs dėl Wightman taurės, kuri nors nėra taip pagarsėjusi, kaip Davis, bet irgi sutraukia didelius būrius žiūrovų.

Pavasaris Lietuvos laukuose

KREIVOS ŠYPSENOS

PRANEŠIMAS IŠ KOLONIJOS

Daug, oi daug, turiu naujienų
Atsiremkite prie sienų,
Kad naujienas sužinoję,
Nenuvirstumėt nuo kojų:
Visas svietas mums pavydi
Kad pas mus veikimas žydi,
Klesti menas ir kultūra,
Žada skleisti ir skulptūra,
Nes už miesto tiek yr' plytų,
Kad tik kvailas nebandytų.
Žodžiu, visos meno šakos,
Kur prasiskleidė barakuos,
Čia atvežtos taip šakojas,
Kad net keista pagalvojus!
Turim štai ansamblių porą
Ir prie jų dar vyrų chorą,
Tautinių dar šokių grupę,
Šoka jie net atsitūpę,—
Turim orkestrą bais' gerą,
Ir kai tas užduoda garo,
Tai žinai, kad pats veikimas
Tėra vientisas šokimas.

Taigi jau ant šito taško,
Niekas nedreba, nebraška;
Kitos vietos, kiek girdėjau,
Net gerokai subraškėjo:
Tai choristai vis pabėga,
Tie kur gaudė — patys miega...
O pas mus — veikimas žydi,
Ir pasaulis mums pavydi!

Tiesa — nēr' namų be dūmų;
Neapseinam be karštumų,
Štai ir dainininkai mūsų
Užriečia nekartą ūsą:
Sudainavę vieną dainą,—
Mėnesiais į chorą neina,
Sako, šitiek pridainavę,
Ir nė kiek neatsigavę —
Greit išspiausim kakarines,
Ir kultūra eis po plyniais.

Pirmoji pamoka kalvėje. Senis
meistras moko pameistrį:

— Va, paimi arklio koją, uždedi
pasagą, įdedi į skylutę vinį ir, kai
aš linktelėsiu galva, tu tvok per ją
su plaktuku...

Sekancią dieną pameistrys jau
jieškojo naujo darbo.

Šokių grupė puikiai šoka,
Bet algų jiems nieks nemoka,
Todėl vieną kartą metuos
Pasirodo jų gretos:
Komitetai su bezmėnais
Tuoj suvaro juos ant scenos.

Na, bet džazas — tai veikliausias,
Atkaklumas — atkakliausias!
Ar kas giria, ar kas peikia,
Reikia groti, ar nereikia;
Atsivertę partitūrą,
Gelbsti nykstančią kultūrą.
Gi veikimui prižiūrėti
(Turi juk kas nors budėti)
Turim tuziną valdybų,
Neveikliams jos tuoj įgnyba
Ar į šoną ar į ausį,
Ir, brolyti — veikėjau!
O jei ne — nulups tau skūrą:
Nes tu išdavei kultūrą.

Taigi, kol veikėjų tiršta,
Tai kultūra dar nemiršta,
Kol dar egzistuoja choras,
Dar kultūros maišas storas,
Kol nors vienas džazas groja,—
Su kultūra dar tvarkoje...
Ir todėl garbė veikėjams!
Švilpiant doleriniams vėjams;
Jie tiktai menu gyvena
Ir vis kuria, kuria meną...

Taigi, tiek iš mūs padangės,
Agentūra nuo palangės
Šituos pletkus jums surinko,
Ir štai turite "gadzinką"
Taigi — iki kito karto —
Jei dar pletkai neapkarto;
Jei apkarto — te juos plynės!
Jūsų Untė šalapinis

Neblaivus vyrukas:

— Pasakykit man, ponas, (igh!)
kur čia kita pusė gatvės?

— Ogi ten! — parodė skersai pirš-
tu praeivis.

— Igh! Bet gi kai aš klausiau
ten, tai man sakė, kad čia.

Stoties perone laukia keturi uni-
versiteto profesoriai. Pagaliau atei-
na išvažiavimo laikas ir stoties vir-
šininkas sukomanduoja: "Važiuooo-
jam!". Trys profesoriai griebia la-
gaminus, portfelį ir šoka į traukinį.
Atsidarę langą dar pamosuoja liku-
siam perone, kuris vos begali atgau-
ti kvapą. Priėjęs stoties viršininkas
klausia:

— Ar, ponas, ką nors pametėte?

— Ne, — atsako profesorius, —
nieko. Bet, bet... tie trys... Jie
atėjo manęs išlydėti...

Telegrafo išradėjas amerikietis
Morse jaunystėje mėgdavo tapyti.
Vieną kartą jis nupiešė paveikslą,
vaizduojantį žmogų mirties agoni-
joje.

— Na, — kreipėsi Morse į savo
bičiulį gydytoją. — Kokia paties
nuomonė?

Gydytojas nusiėmė akinius ir, at-
sisukęs į Morse, pareiškė:

— Maliarija...

Kaštanas

NAUJAS ŽMOGUS

Šiaip taip pramokau anglų kalbą
Ir saknius vartau su dalba,
Žinau jau frazių milijoną
Ir vaidinu amerikoną.

Išmokau gumą sukramtyti,
(Pirma mokėjau tik nuryti),
Išpūtęs burbulą raudoną,
Vaizduoju aš amerikoną.

Skaitau ir komikus per dienas,
Ir suklijuoju juos ant sienos,
Pagarbinęs chameleoną,
Vaizduoju aš amerikoną.

Man jokių laikraščių nereikia,
Tegu idealistai veika,
Aš tik stebėtojas iš šono,
Stebiu akim amerikono.

Spauda lietuviška — tai niekis,
Žiūrėk, lietuvi, ir stebėkis:
Jau paskaičiau iš "pocketbook'o"
Ir dar galva neapsisuko.

Pametęs savarankiškumą,
Ir užsirūkęs "Camel" dūmą, —
Tu dar nesi amerikonas.
Mes turim vardą Tau: balionas.

DARBAI ŽMONĖS

MĖNUO VADINAMAS MEDAUS

Nelė Mazalaitė, MĖNUO VADINAMAS MEDAUS, 220 psl. "Gabijos" leidinys.

Ligi šiol reprezentavusi mūsų kūryboje novelę, autorė šiukart pasirodė su didesniu kūriniu, kurio tačiau kukliai nepavadino nei romanu, nei apysaka.

Mes neketiname kiekvieną literatūros veikalą būtinai įsprausti į bet kurias konvencionalines žanro formas ir reikalauti, kad jis tą formą atitiktų. Tačiau, juo didesnis yra veikalas, juo daugiau skaitytojas tikisi medžiagos, t. y. platesnės laiko skalės, gausesnių įvykių, kelių užsimezgančių ir atsipalaiduojančių intrygų, daugiau personažų. Priešingu gi atveju, — jei didesniai veikalui (220 psl.) šitokio medžiagos turtingumo ir įvairumo trūksta, jis neišvengiamai darosi ištęstas.

Mėnuo, vadinamas medaus iš tikrųjų ir vaizduoja vieno mėnesio jaunamartės gyvenimą, kurį jau vestuvių vakarą aptemdė jaunojo praeities šešėlis (vienintelė intryga) — kuris ilgainiui virsta šmėkla, nuodijanti ir kankinančia jaunąją žmoną. Šitoji kančia — kova tarp mylinčios širdies ir įžeistos savigarbos yra juo skaudesnė savo beprasmybėje, nes ji yra nevaisinga ir sustojusi mirties taške, nes iš jos nėra kelio nei pirmyn nei atgal.

Tai yra vienintelis kūrinio įvykis. Visa kita — jaunųjų kelionės į jos ir jo tėviškes, tėra fonas, kuriame aštrėja ar švelnėja sužeistos moters išgyvenimai. Niekas nestumia veiksmo pirmyn, ir paskutinės eilutės palieka jaunuosius tame pačia-

me neapsisprendime, kuris užgriuvo jaunamartę vestuvių vakarą. Šitoji pabaiga jokiais būdais nėra bloga, bent ji nebanali. Autorė nepasirinko pigaus happy end, nei nenuvedė savo herojės kategorišku keliu, kuriuo nuėjo Ibseno Nora.

Šitoks įvykių negausumas, šitoji vienintelė intryga ir padaro knygą truputį ištęstą. Tačiau tą ištęsimą autorė kompensuoja dviem kūrinio ypatybėmis — pozityviu, šviesiu pasaulėvaizdžiu ir šiltu, spalvingu lietuviškojo miesto ir kaimo koloritu. Visa jos kūryboje spindi paslaptina vidinė šviesa. Tai nėra patetiškai dirbtinės moralizuojančios pastangos — vaizduoti tiek daug šviesių žmonių, bet tai yra tasai paslaptinas švytėjimas, kurį didieji rašytojai praregėdavo net nusikaltėlių sielose. Labiausiai sekasi Mazalaitėi — kaip ir ankstyvesniuose kūrinuose — vaizduoti pagyvenusius žmonių meilę, kad ir nuėjusių daugiau kaip 30 metų bendru gyvenimo keliu. — Pažymėtina, kad ir lietuviškasis miestas — ypač valdininkija — kuri per nepriklausomą laikotarpį buvo mūsų rašytojų taip negailestingai juodinama, Mazalaitės kūrinys yra šviesūs ir pozityvūs žmonės. O darbymetės aprašymas kaime yra toks spalvingas ir tikras, kad skaitytojas lieka dėkingas autoriui už tai, kad ji nors keliom valandom pajėgia perkelti jį į aną gimtąjį žemės sklypelį ir duoti jam pajusti ir pergyventi iškarpėlę gyvenimo, kurį jau aštunti metai mums leidžiama matyti tik sapne...

VI. P.

MOKSLEIVIS ATEITININKAS

Tokiu vardu MAS Centro Valdyba išleido biuletinį moksleiviams ateitininkams. Pirmajame numeryje Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Dvasios vadas Kun. V. Rimšelis duoda gavėnios nuotaikomis parašytą straipsnį apie religinės minties svarbumą. Jame iškeliama religinės minties įtaka pačioje žmogaus prigimtyje ir ypatingai iškeliamas reikšmingas ugdyti ir lavinti savyje religiškojo principą. Gavėnios metas kaip tik yra pats geriausias susikaupimo ir dvasinio ugdymosi laikas.

Savo aplinkraštį ateitininkų kreipiasi į moksleivius ateitininkus, ragindama nesitenkinti susirinkimais ir juose skaitomomis paskaitomis bei referatais, bet savo žinias papildyti gerų knygų skaityba ir visomis jėgomis bei pastangomis plėsti savo žinių akiratį.

• M. K. Čiurlionio monografiją numatoma išleisti Amerikoje. Kaip žinome, pirmoji stambesnė kolektyvinė monografija, suredaguota P. Galaunės, pasirodė Kaune. Vėliau dr. M. Vorobjovas išleido studiją vokiškai apie Čiurlionį muziką ir dailininką. Dar Vokietijoje buvo parengta ši monografija. Tekstą parašė dr. M. Vorobjovas. Iliustracijos imtos iš pirmojo P. Galaunės leidinio. Amerikoje numatoma išleisti dvi laidos: lietuviška ir angliška. Čiurlionio kūriniai liko visi Lietuvoje. Tikrų žinių apie juos nėra. Vieną kartą atrodė, kad bus dingę. Vėliau bolševikų kritikai rusų spaudoje puolė lietuvių dailininkus, jų tarpe ir Čiurlionio palikimą.

• Stasius Būdavas išleidžia savo romaną "Varpai skamba". (Jo ištrauką buvome spausdinę "Ateityje") Leidžia "Lietuvių Dienos" Kalifornijoje. Romane vaizduojami spaudos draudimo laikai.

• Vytautas Augustinas, kurio albumas "Tėvynė Lietuva" sklinda su pasisekimu, parengė naują nuotraukų albumą, skirtą tik mažiesiems. Tekstą rašo Bern. Brazdžionis.

• Kazys Viktoras Banaitis išleido 100 liaudies dainų. Tai vienas iš stambiausių veikalų. Joje sutelktos būdingiausios liaudies melodijos ir harmonizuotos įvairiomis variacijomis. Leidinys turi anglišką ir lietuvišką įžangą. Angliškoje trumpai prisimenama mūsų tautos istorija ir susidomėjimas dainomis. Lietuviškoje įžangoje supažindinama su pačiu leidiniu. Sutelktos dainos skiriamos vienam balsui, mišriam ir vyrų chorui. Išleido prel. P. M. Juras.

• Prof. Antanas Maceina rašo platesnį veikalą apie šv. Pranciškų, kurį išleis prel. Pr. M. Juras.

• Maironio sukaktis. Šiemet sueina 20 metų, kaip mirė mūsų atgimimo dainius Maironis. Rengiamasi šitą sukaktį paminėti. Romoje išeina Maironio raštų pilna laida, suredaguavo Bern. Brazdžionis. Amerikoje manoma surinkti visą medžiagą, kuri yra šioje žemėje, laiškai, nuotraukos. Šalia to bus renkama ir pašalinė medžiaga: poeto vardu pavadintų mokyklų, organizacijų aprašymai bei nuotraukos. Maironio sukaktį plačiai paminėti rengiasi visa lietuviškoji spauda.

• Vinco Ramono novelių rinkinys "Dailininkas Rauba" ruošiamasi išleisti J. A. V-se. Pirmoji laida buvo išleista Lietuvoje ir buvo kritikų labai palankiai sutikta.

• "Aidų" literatūros premijos (500 dol.) įteikimas ir literatūros vakaras įvyksta Brocklyne balandžio 27 d. Programoje dalyvauja: Juzė Augaitytė ir Stasys Baranauskas; rašytojai: Jonas Aistis, Kazys Bradūnas, Henrikas Nagys, Vlada Proščionaitė, Mykolas Vaitkus. Įžangos žodį tars prof. J. Brazdžionis.

Lietuvių Mokslo Draugija

Prieš 45 m., būtent 1907 m. balandžio mėn. 7 d., mūsų kultūros ir mokslo šventovėje Vilniuje susirinko būrelis lietuvių ir įsteigė Lietuvių Mokslo Draugiją. Ilgai tik paniekas ir vergijas nešęs lietuvis tarė naują žodį, kad ir jis nori varžytis su kitomis tautomis mokslų žiniijoje.

Lietuvių Mokslo Dr-jos mintis gimė labai anksti, dar nė "Aušrai" nepasirodžius. Tuo metu šią mintį Prūsų Lietuvos laikraščiuose kėlė dr. J. Sauerverinas, "Lietuviais mes esam gimę" giesmės autorius. Ir nors jis savo kilme buvo vokiečių (hanoverietis), tačiau nepaprastai pamilęs lietuvių ir jų žemę, tam tikra prasme net sulietuvėjęs. Šias, Lietuvių Mokslo Dr-jos steigimo mintis, toliau plėtojo dr. J. Basanavičius, dr. J. Šliupas ir kt., kurios pradžioje įgavo dar kitus — mokslinės popularizacijos kelius, (pvz. "Birutos Draugystė" Prūsijoje 1885 ir "Lietuviškoji Mokslo Draugystė Amerikoje" 1886). Ir tik po 1905 m., po tos pirmosios laisvesnių dienų aušros Lietuvoje, buvo šiaip taip galima pradėti Lietuvių Mokslo Dr-ją organizuoti. 1905 m. rugsėjo mėn. 10 d., po "lietuviškojo vakaro" viename Vilniaus miesto salės kambarėlyje susirinko 20 vyrų pasitarti visais tais reikalais. Ir sekančią dieną jie vėl susirinko Vileišių namuose ir išrinko organizacinę komisiją įstatams paruošti (dr. J. Basanavičius, J. Jablonskis, Pov. Matulionis, kun. dr. J. Stankevičius ir J. Vileišis). Tie įstatai buvo greit paruošti, bet dėl 1905 metų sąmaiščių ir kt. priežasčių tik 1906. XII. 2 d. tebuvo įteikti caro valdžiai patvirtinti. Ir tik 1907 m. vasario 28 d., jiems paklajojus po Vidaus Reikalų Ministeriją Petrapiilyje ir po Varšuvos Generalgubernatoriaus įstaigas, buvo leista Lietuvių Mokslo Dr-jai veikti. Lietuviai čia ilgai nebelaikė ir 1907 m. balandžio mėn. 7 d. (sen. st. kovo mėn. 25 d.) "Kanklių" salėje susirinko paversti šią mintį gyvu kūnu. Steigiamąjį susirinkimą atidarė dr. J. Basanavičius, o jam pirmininkavo prof. Ed. Volteris (latvis, žinomas lituanistas), gi sekretorium buvo išrinktas J. Vileišis. Pirmajame susirinkime, kur buvo skaitomos ir mokslinės paskaitos, dalyvavo 21 lietuvis šviesuolis, o dėl įvairių priežasčių tada negalėjo atvykti dar 42 asmenys, sutikę būti jos nariais. Susirinkusieji išrinko pirmąją Lietuvių Mokslo Dr-jos valdybą (dr. J. Basanavičius, pirmininku ir juo išbuvo iki savo mirties 1927. II. 16 d., dr. J. Bagdonavičius, dr. St. Matulaitis, Pov. Matulionis, A. Smetona, kun. J. Tumas, dr. A. Vileišis, J. Vileišis ir P. Vileišis). Taip pat buvo išrinkti ir pirmieji jos garbės nariai, k. a. prof. A. Bezzenberger,

prof. J. Boudoin de Courtenois, prof. kun. K. Jaunius, prof. Aug. Leskien ir dar du Imperatoriškosios Rusų Mokslo Akademijos nariai — prof. F. Fortunatov ir prof. A. Šachmatov. Tai vis labai žinomi didieji lituanistikos darbininkai, kurių moksliniai įnašai lietuvių kalbai dar ir šiandieną nepraradę savo reikšmės. Tuo pačiu metu buvo išrinkti ir kiti įvairūs nariai, kurių tarpe buvo nemaža taip pat svetimųjų, žinomų lituanistų. Kartu buvo sutarta leisti ir mokslinį žurnalą, jam buvo sudaryta redakcinė komisija, ir jis vėliau gavo "Lietuvių Tautos" vardą (V t.).

Lietuvių Mokslo Dr-ja tuo metu buvo nepaprasta prošvaistė, ji sugebėjo sutelkti visus lietuvių, baigusius ar bebaigiančius augštuosius mokslus. Jos nariais sutiko būti ir daugelis svetimtaučių, kurie pasauliui buvo žinomi lituanistinių sričių žinovais, ir kuriuos norėjo savo narių tarpe matyti įvairių kraštų mokslo draugijos, kas rodė, jog ši Dr-ja nėra eilinis susibūrimas, bet labai rimta žynija, jau 1907 m. padariusi užuominas tapti ir Lietuvos Mokslų Akademija.

Lietuvių Mokslo Dr-ja išgyveno nepaprastai sunkias sprespaudos dienas. Ji nebuvo glostoma caro žandarų, jos nemėgo ir visagaliai krašto šeimininkai I-jo Pasaulinio Karo metu vokiečiai. Ji šiaip taip praėjo ir 1919 m. bolševikų dienas, ji buvo gyva ir lenkų okupacijos metu, nors vienu metu didysis Vilniaus siautėtojas Bocianski ją kuriam laikui ir uždarė. Bet vis tik ji gyva sulaukė į Vilnių sugrįžtant lietuvių ir net pavirto į Lietuvos Mokslų Akademiją, tegu ir bolševikiniais metais.

Lietuvių Mokslo Dr-ja be "Lietuvių Tautos" leidimo sugebėjo įsteigti didelę mokslinę biblioteką (per 30.000 tomų) ir surinko labai daug lituanistinių rankraščių. Ji sutelkė ir surinko tuo metu neįprastai jau daug

lietuviškosios tautosakos (1927 m. buvo 6595 dainos, kurių dalis buvo ir su melodijomis, 300 dainuškų, 2496 pasakos, 566 padavimai, 3740 burtai, 5471 mįslių, 21.563 patarlių, 220 raūdų, 130 oracijų, 500 užkalbėjimų ir dar kitų dalykų). Jos tautosakos rinkiniai buvo didžiausi iki 1932 m., kol N. Lietuvoje sudarytoji Tautosakos Komisija savo rinkiniais pralenkė. Ir šiais tautosakos rinkiniais domėjosi ne tik lietuviai, bet ir svetimtaučiai, k. a. prof. A. R. Niemi, prof. J. Mikola ir kt. Pati Dr-ja turėjo ir savo muziejų, kur tilpo, lietuvių proistoriniai, etnografiniai ir meno bei kiti rinkiniai.

Ji karo metu leido ir pirmuosius vadovėlius mokykloms, kurie dar ilgus metus buvo vartojami ir N. Lietuvoje. Kokios didelės reikšmės tuo metu buvo šis darbas, gali suprasti tik tie, kuriems ir pradžios mokykloje tekdavo visas užsirašinėti, kaip ir jums daugeliui pirmomis tremties dienomis.

Ir šiandieną, minėdami šios kuklios sukaktuvininkės vargo kelius, žvelgdami jau iš laiko nutekėjusių dienų, galime pasakyti, jog Lietuvių Mokslo Draugija buvo lietuviškosios žynijos pradininkė, sutelkusi visas mokslines jėgas, kurias vėliau atidavė laisvosios Lietuvos universitetams bei kitoms mokslinėms įstaigoms, kuri skatino netiesiogiai įsteigti ir Lituanistikos Institutą, į kurį netrukus ir ji pati įsiliejo, o kartu išvirto ir Lietuvos Mokslų Akademija. 1907 m. pasakyti linkėjimai išsipildė. Ir reikia tikėti, kad savu laiku ji ištvėrusi visas okupacijas, bus paskata išlikti ir šiandieninei Lietuvos Mokslų Akademijai, kuriai šiuo metu primetami nauji drabužiai, sukirpti pagal okupanto visokias užmačias; ji bus paskata ir naujai įsistėjusiam Lituanistikos Institutui Čikagoje. O anų dienų lietuvių ryžtas įkurti ir išlaikyti savuosius mokslo židinius, tegu bus gyvas ir šiandien, svetimuose kraštuose žengiantiems tremties kelius, nes tarp svetimųjų tauta išlieka gyva tik savo kultūra.

J. Indrys

• Polina Stoska sėkmingai koncertavo Vienos operoje, kur dainavo pirmosios partijas. Balandžio 26 d. ji dainuoja "Aidų" žurnalo koncerte Toronte, Kanadoje.

• Dail. V. Dobužinskis daro Alban Berg operai "Wozzeck" dekoracijas. Opera statoma City Center New Yorke.

• "Gabijos" leidykla Brooklyne išleidžia tris knygas: Jurgio Jankaus "Paklydę paukščiai" — I tomą, St. Zbarsko "Doleris iš Pitsburgo" ir vysk. M. Valančiaus "Vaikų knygelę".

• Dail. Telesforas Valius šiuo metu gyvena Kanadoje, Toronte ir dirba netiesioginiai savo specialybėje. Visą atliekamą laiką sunaudoja kūrybai. Jis yra Kanados Grafikų Draugijos narys ir dalyvauja jos surengtose parodose. Londono, Ont., muziejus įsigijo du medžio raizinius nuolatinei ekspozicijai.

• Algirdas Brazys, Metropolitan Operos solistas, baigęs dainavimo sezoną operoje, išvažiuoja gastrolėms į kitus Amerikos miestus. Jis jau pasirašė sutartį su Metropolitan opera ir kitiems metams.

LIETUVIŲ LITERATŪROS PREMIJOS

Literatūros premijos Lietuvoje.— Pastaraisiais nepriklausomybės metais literatūrinis gyvenimas kas kartą stiprėjo. Buvo suorganizuota Lietuvių Rašytojų Draugija, leista specialūs žurnalai. Pati vyriausybė, norėdama paremti rašytojus, paskatinti jų kūrybą, įkūrė valstybinę 5000 litų premiją, kurią skirdavo ir įteikdavo Švietimo Ministerijos sudaryta komisija. Pirmoji premija už geriausią metų knygą buvo paskirta Ievai Simonaitytei už „Aukštųjų Šimonių likimo“ romaną, išleistą 1935 m. 1936 m. premiją gavo Liudas Dovydėnas už „Brolių Domeikų“ romaną; 1937 m. Salomėja Neris už „Diemedžių žydėsiu“ eilėraščių rinkinį; 1938 m. — J. Aistis už „Užgesę Chimeros akys“ eilėraščių rinkinį; 1939 m. Bernardas Brazdžionis už „Kunigaikščių miesto“ eil. rinkinį. Valstybės premijos pavyzdžio paskatintos, pradėjo premijas skirti leidyklos, organizacijos ir pati visuomenė. Taip atsirado „Sakalo“, „Spaudos Fondo“ leidyklų premijos. Jas skirdavo savo geriausiai išleistai knygai. Raudonojo Kryžiaus premija buvo skiriama tik už vaikų literatūrą. Vėliau buvo Katalikų Veikimo Centro ir Ukmergės miesto visuomenės premijos.

Premijos įteikimas vyko vasario 15 d. (tautos šventės išvakarėse) Valstybės Teatre Kaune. Pirmiausia buvo teikiama Valstybinė premija ir vėliau kitos premijos. Pirmąją dalį pabaigdavo valstybinės premijos laureatas specialia kalba. Antrąją dalį sudarė literatūros vakaras, kurio programą išpildydavo laureatai ir svečiai. Tai buvo literatūros šventė. Visada atvažiuodavo rašytojų iš Latvijos ar Estijos ir dalyvaudavo programoje. Valstybės teatras buvo išpuošiamas kaip reta.

Paskutinė (1939 m.) premija, atgavus Vilnių, su didelėmis iškilmėmis buvo įteikta Vilniuje, Universiteto iškilmų salėje.

Literatūros premija tremtyje. — Bolševikams okupavus Lietuvą, apmirė ir literatūrinis gyvenimas. Buvo suspenduotos ir visos premijos. Tik Vokietijoje atsidadė rašytojai ir susiorganizavę Liet. Rašyt. Draugiją, atgaivino senąsias tradicijas. Vietoj buvusios Valstybės premijos buvo įkurta Švietimo Valdybos 5000 markių premija. Prie jos prisijungė Raudonojo Kryžiaus, BALFO, „Patrijos“ leidyklos ir vėliau „Naujojo Gyvenimo“ (žurnalo) bei „Minties“ laikraščio premija. Pirmoji premija už geriausią tremtyje iki 1947 m. išleistą knygą buvo paskirta Bern. Brazdžioniui už eil. rinkinį „Svetimi kalnai“. Premijos įteikimas įvyko Tuebingene 1947 m. vasario 15 d.;

1947 m. premija atiteko Faustui Kiršai už „Tolumų“ eil. rinkinį, įteikta Fellbache 1948 m. vasario 15 d. 1948 m. premija atiteko Jurgiui Jankei už „Naktis ant morų“, įteikta Schwaebisch Gmuende 1949 m. vasario 16 d. išvakarėse.

Tuo pačiu metu pagyvėjo emigracija į Ameriką. Praretėjo tremtiniai, ir premija už 1949 m. nebuvo paskirta.

Praeitais metais Amerikoje Lietuvių Rašytojų Draugija ėmėsi iniciatyvos ir atgaivino premiją. Ji buvo dar kukli, tik 500 dol. Už 1949 m. ir 1950 m. išleistas knygas premija atiteko Ant. Vaičiulaičiui už „Italijos vaizdus“. Premija buvo įteikta balandžio gale Čikagoje.

Šiemet į talką atėjo Venecuelos lietuviai; septyni prekybininkai suaukojo 5000 boliviarų, kas sudaro 1500 dol. Ir už 1951 m. Lietuvių Rašytojų Draugijos premija atiteko Pulgiui Andriušui už jo knygą „Sudievis, kvietkeli“.

Šių metų laureatas ir jo knyga. Pulgis Andriušis yra įdomi asmenybė mūsų literatūroje. Gimęs 1907 m. kovo 18 d., mokėsi Kaune, studijavo literatūrą ir lankė Meno mokyklą.

Studentu būdamas, pradėjo keliauti. Su arkluku nuvažiavo net į Madridą. Ir vėliau jis klapojo po Lietuvą ir Europos kraštus. Vartoja 10 kalbų, o kelionėse dažniausia esperanto kalbą.

Savo rašytojo karjerą pradėjo nuo kelionės reportažų, feljetonų. Visuomenė jį pažįsta kaip juokdary. Šalia humoreskos, P. Andriušis išvertė Servantes „Don Kichoto“ abotomus. Būdamas Vokietijoje, parašė pilną gamtos meilės knygelę „Anoj pusėj ežero“.

Dar Vokietijoje pradėjo apysaką iš Aukštaičių buities — „Sudievis, kvietkeli“, baigė Australijoje ir ten išleido.

Šioj knygoje P. A. retu grožiu praskleidžia tradicinį Aukštaitijos kaimą. Veikale intrygos nėra. Visi daiktai, net ir mažiausi, čia turi svarbą, taip gražiai aprašyti, kad miegai keliauji su autoriaus vaizduojamu kasdieniniu gyvenimu. Tai gimtosios žemės išsiilgimas kalba jo lūpom, dvelkdamas lengvu liūdesiu. Kartas nuo karto pratrūksta Andriušio humoras, nuspalvindamas ištisus vaizdus. Per visą knygą taip ramių ritmingų vaizdų driekiasi jo sąmojus.

Autorius vartoja retą žodyną. Jis suranda visokius žodelius, pavadinimų ir juos didele kultūra ir žodžio pajutimu surikiuoja į sakinį.

Antroji knygos dalis, kur žmonės išklysta iš savo gimtųjų namų, jau nėra tokia patraukli ir stipri.

Premijai skirti komisija savo protokole apibūdino šitaip jo knygą: „Giliai pažintas ir su meile atvaizduotas aukštaičių tradicinio kaimo būvis bei jo žmonių dvasia, sutelktas aukštaičių kalbinis lobis ir didelės kultūros stiliumi sukurti spalvingi vaizdai“.

A. D.

• Prof. Zenonas Ivinskis savo darbą Vatikano archyvuose laikinai pertraukė ir, atvykęs į Vokietiją, dirba Vyriausiąjame Lietuvos Išlaisvinimo Komite. Labai sėkmingai organizavo Vasario 16 minėjimus spaudoje ir vokiečių bei amerikiečių radijo stotiuose.

• Kun. Antanas Šidlauskas, dirbęs šv. Sosto Apaštališkoje Delegatūroje Lietuvams (vėliau pavadinta Vyriausia Sielovados Tvarkytojo Įstauga), taip pat kaip teisininkas dirbęs Vatikano Romana Rota tribunole, šiuo metu gyvena Vokietijoje Muenchene ir gydomi.

• Kun. Jonas Aviža Romoje studijavo krikščioniškąją archeologiją, parašė dizertaciją ir gavo daktaro laipsnį. Savo laiku jis buvo Apaštališkojo Sosto Delegatūros Lietuvams kancleris.

• Kazimieras Čibiras Urugvajuje pakeltas į spaudos attaché. Tai pirmas tokio titulo atstovybės narys. Jis nuolat rašo Pietų Amerikos spaudoje apie Lietuvą.

• Tarptautinis Eucharistinis Kongresas šiemet įvyksta Ispanijoje, Barcelonos mieste. Į jį iš Amerikos vyksta būrys lietuvių. Kartu aplanys Liurdą ir Romą. Lietuviškajai grupei vadovauja vysk. V. Brizgys.

• Baltimorėje balandžio 5 d. ateitininkai surengė didelį literatūros vakarą. Dalyvavo: Bernardas Brazdžionis, Antanas Vaičiulaitis, Nelė Mazalaitė, Paulius Jurkus ir vietiniai rašytojai: Nadas Rastenis, Jonas Šliburis, Juozas Mikuckis, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Aleksandras Radžius, Kazys Bradūnas.

• Jonas Aistis suredagavo visą savo poeziją, kurią numato išleisti vienoje knygoje. Dar Lietuvoje buvo išėjusi jo poezijos rinktinė, pavadinta „Poezijos“ vardu, Vokietijoje kiek mažesnė rinktinė — „Pilnatis“. Dabar poetas nori išleisti visą savo poeziją. Taip pat jis suredagavo Lietuvoje likusio ir, kaip pranešama, žuvusio poeto Antano Miškinio poeziją, kurią taip pat greitai laiku išleis.

• Vatikanas oficialiai paskelbė, kad gali turėti laivyną su savo vėliava, kaip visos nepriklausomos valstybės. Manoma, kad tokiu laivynu popiežius pasinaudotų tik karo atveju.

PLAČIAME PASAULYJE

PHILADELPHIA, PA.

Valdybos pasikeitimas. Vasario mėn. 10 d. įvykusiame kuopos susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba sekancios sudėties: pirm. — B. Majauskas, sekret. — R. Radvilaitė, išd. — A. Žukauskas, soc. reik. ved. — R. Žukauskaitė. Buvęs kuopos pirmininkas A. Gečiauskas, daugumai narių pageidaujant, sutiko pasilikti valdyboje kaip vice-pirmininkas iki mokslo metų pabaigos. A. Gečiauskas nuo kuopos įsisteigimo daug dirbo, ypatingai daug laiko pašvėsdamas jaunesniesiems moksleiviams ateitininkams. Dabartinė kuopos valdyba nori ir rengiasi ir toliau tęsti taip sėkmingai pradėtą kuopos darbo vagą.

B.

BROCKTONAS, MASS.

Kuopoje turime 14 narių, kurių daugumą sudaro jaunesnieji. Jų susirinkimai daromi kas dvi savaitės. Juose jau skaitė referatėlius iš Lietuvos istorijos L. Keturakytė, El. Sužiedėlis. Iš ateitininkų gyvenimo duodami įvairūs klausimai, į kuriuos turime atsakyti raštu jau iš anksto pasiruošę; aiškinamės kai kuriuos "Ateities" straipsnius.

Mūsų būrelis buvo nuvažiavęs į Bostoną, atkū šventę, kur susitikome su kitų aplinkinių kuopų ateitininkais.

Jau pernai kuopa šelpė vieną Diepholzo gimnazijos ateitininką. Šiemet siunčiame siuntinius kas mėnesį, paeiliui.

Išsiilgę laukiame "Ateities", kurią beveik visi nariai skaito.

Labai visi susirūpinę ateitininkų vasaros stovykla, kad ir vėl susilauktume kur nors Naujoje Anglijoje, nes visi dar nepamiršome pernykščių ispūdžių iš Marianapolio.

Ligis

NEW YORKAS

Moksleiviai ateitininkai kovo 29 d. Atkū ramovėje surengė religinę valandėlę, į kurią susirinko Brooklyno katalikiškasis jaunimas. Ši valandėlė buvo skirta Lietuvos globėjui šv. Kazimierui paminėti.

Kuopos pirmininkas R. Adomaitis tarė įžanginį žodį. Po to kuopos Dvasios Vadas kun. A. Račkauskas iškėlė šio susirinkimo reikšmę ir perskaitė maldą į šv. Kazimierą. M. Plečkaitytė jautriai padeklamavo J. Vaičiūnienės eilėraštį "Šv. Kazimiero Malda". Toliau Tėvas Pranciškonas Adomavičius savo kalboje vaizdžiai nupiešė šv. Kazimierą kaip žmogų ir kaip šventąjį. A. Ragažinskaitė padeklamavo S. Germano eilėraštį "Marija". K. Trimakas paskaitė savo referatą apie Lietuvos sostinę Vilnių, kurį šv. Kazimieras labai mėgo. Pabaigoje tarė žodį kuopos globėjas p. A. Bendorius, iškeldamas šv. Kazimiero valios stiprumą, sugebėjimą nugalėti patį save, kas yra labai sunku kiekvienam iš mūsų. Susirinkimas baigtas giesme "Marija, Marija..."

I. Banaitytė

Balandžio 6 d. New Yorke lankėsi MAS Centro Valdybos pirmininkas Adomas Viliušis, atskridęs lėktuvu iš

Čikagos. Jis turėjo svarbius pasitarimus su "Ateities" štabu, administracija ir redakcija. Ta pačia proga CV pirmininkas vizitavo Brooklyno moksleivių ateitininkų kuopą ir su jos valdyba turėjo posėdį. Iš New Yorko svečias išvyko į Waterburį tartis dėl numatomos tose apylinkėse moksleivių ateitininkų vasaros stovyklos galimybių.

New Yorko studentai ateitininkai savo susirinkimus daro kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį. Paskutinijame susirinkime paskaitą skaitė Tėv. Barnadinas Grauslys, O.F.M. tema "Gavėnios mintys ir šv. Kazimieras". Prelegentas gražiai iškėlė kenčios prasmę žmogaus gyvenime, pavyzdžiu pastatydamas šv. Kazimierą ir jo atgailos pilną jaunystę. Literatūrinėje dalyje Kęstutis Kudžma nutaikingai paskaitė ištrauką iš Vaičiulaičio "Valentinos". Į susirinkimą atsilankė iš Čikagos atvykęs MAS CV pirm. ir Čikagos studentų atkū draugovės pirmininkas Adomas Viliušis. Jis perdavė čikagiečių sveikinimus newyorkiečiams. Buvo nutarta vasaros metu rengti iškylas į apylinkes ir tam tikslui sudaryta ekskursijų komisija. Gegužės 23—25 dienomis įvyksiančiame Lietuvos Vyčių suvažiavime New Yorke studentai ateitininkai žada taip pat gausiai dalyvauti.

j.

Brooklyno jaunimo tautinių šokių būrelis su šokių vedėja J. Matulaitiene.
Nuotr. P. Labausko

HAMILTON, ONT.

Moksleivių ateitininkų iniciatyva kovo mėn. 9 d. buvo surengtas šv. Kazimiero minėjimas, prasidėjęs ankstyvomis pamaldomis, kurių metu moksl. at-kai skaitlingai ėjo prie Dievo Stalo. Tai dienai pritaikyta pamokslą pasakė kun. dr. J. Tadauskas. Oficialioji minėjimo dalis įvyko 4 v. p. p. Rumnų salėje. Po paskaitos, kurią skaitė p. J. Matulionis, moksl. at-kai pasirodė su savomis meninėmis pajėgomis. Minėjimo metu ateitininkiskus pasižadėjimus davė: G. Bakaitytė, D. Čelkutė, J. Eidukaitytė, J. Giedraitis, A. Gurgždytė, R. Petrušaitytė, S. Piliponytė, D. Prunskytė, L. Sukytė, A. Vaičiulaitė.

Paskaita apie Fatimą. Kovo mėn. 23 d. "Dainavos" salėje vyr. ateitininkų kuopa suruošė paskaitą apie Marijos apsireiškimus Fatimoje. Paskaitą skaitė p-lė St. Prapuolentytė.

MONTREAL, QUEB.

Neperseniausiai Montrealio moksleiviai ateitininkai buvo suruošę iškylą į Montrealio apylinkes. Iš svarbesnių vietų buvo aplankyta šv. Juozapo bažnyčia, kuri dar nėra galutinai užbaigta ir vis tebestatoma. Taip pat šalimais buvo aplankytas ir garsus vaško muziejus. Vėliau visa ekskursantų grupelė nuvyko aplankyti šalia Montrealio gyvenančių indėnų šeimų, bei apžiūrėti jų mažų ir gana keistų namelių.

Moksleivių berniukų grupė dalyvavo bendrose šv. Mišiose šv. Juozapo bažnyčioje, kur dalyvavo viso Montrealio įvairių parapijų jaunimas. Mišios buvo laikomos 12 val. nakties ir kiekviena parapija atnešė po kryžių, tuo atžymėdamos šią vienkartinę metų šventę.

A. A. P.

AR ATSILYGINOME

Nepaprastai didelis skaičius skaitytojų neprisirengia už ATEITĮ atsilyginti; dažnai net ir už praėjusius metus. Primename, kad ATEITIS negali gyventi vien tik žodžiu ir darbu — jai būtinai reikia ir pinigų. Tad atsilyginkime už senas sklas ir pratęskime prenumeratą šioms metams.

ATEITIS metams kainuoja \$4.00 (ne \$3.00) Amerikoje ir Kanadoje ir \$3.00 — kitur užsienyje.

IŠ LIETUVIŲ STUDENTŲ GYVENIMO J. A. V - SE

Šiuo metu įvairiuose JAV universitetuose studijuoja apie 350 lietuvių studentų. Didesnė dalis, apie 200, yra susispietę į Lietuviių Studentų Sąjungą JAV. Sąjungos skyriai puikiai veikia Čikagoje, New Yorke, Bostone, Clevelande, Detroite ir Urbanoje.

Sąjungai vadovauja Centro Valdyba, išrinkta korespondenciniu būdu pereitą vasarą. Sąjungos pirmininku yra Vytautas Žvirzdys, kiti valdybos nariai — V. Kavolis, V. Lapatinskas, M. Gulbinskaitė, J. Šmulkštys, V. Gylis ir A. Vedeckas. Š. m. kovo mėn. Valdyba išleido pirmąjį Liet. Stud. Sąjungos JAV biuletinį, norėdama juo palaikyti tampresnį ryšį su sąjungos nariais ir skyriais ir plačiau painformuoti apie studentų veiklą lietuviškąją visuomenę. Įžanginiame biuletenio straipsnyje pasisakoma už akademinio jaunimo solidarumą tiek profesiniame, tiek ir visuomeniniame bei politiniame darbe. Sąjunga didžiai įvertina visus ideologinius studentų vienetus lietuviškoje studentijoje, prašo palikti nuosavybę visus sūkius apie tariamąją vienybę, o jį ieškoti demokratinio susitarimo konkrečiame darbe. Toliau biuletenyje duodama žinių apie L.S.S. statuto projektą, apie Centro Valdybos veiklą. Jau padaryta užuomazga Lietuviių Studentų šalpos Fondui, į kurio valdybą pakviesti trys asmenys: prof. Dr. J. Meškauskas, prof. G. Galvanauskas ir p. Šabanienė. Kiti du valdybos nariai bus p rinkti pačių studentų artimiausiu laiku.

Lietuvių studentų visuomeninė ir organizacinė veikla paskutiniuoju laiku pradeda taip pat augti. Ryškiau pasireiškia ir savo narių skaičiumi gausingiausios šiuo metu yra ateitininkų, skautų, šviesininkų ir

varpininkų organizacijos, kurių skyriai veikia beveik kiekviename mieste, kur yra studijuojančių lietuvių. Daugiausia lietuvių studentų yra susitelkę į University of Illinois, Čikagoje, kur studijuoja per 50 lietuvių. Šioje aukštojoje mokykloje itin gražiai reiškiasi lietuviai sportininkai. Universiteto stalo teniso meisteriai jau trečias semestras iš eilės yra lietuviai studentai: K. Ripskis, A. Avižienis ir V. Šoliūnas. Lietuviai reiškiasi ir krepšinyje bei tinklinyje, o taip pat ir šachmatuose. Vasario mėn. įsteigtas net to universiteto lietuvių sporto klubas "Lituanica".

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Centro Valdyba, susitarusi su Vokietijos Lietuviių Studentų Sąjunga, ėmėsi iniciatyvos sukurti Pasaulio Lietuviių Studentų Atstovybę. Statutas jau paruoštas. Korespondenciniai pasitarimai vyksta su Vokietijoje, Prancūzijoje ir kituose kraštuose gyvenančiais studentais.

Estams bei latviams sutikus su LSS JAV Centro Valdybos pasiūlymu, pradėta tartis pabaltiečių bendradarbiavimo klausimais. Norima įsteigti Baltijos studentų bendrą organizaciją. Pirmame posėdyje, įvykusiame Madisone, Wisc., š. m. vasario mėn. 24 d., buvo paraginta studijuojančius pabaltiečius atnaujinti tarpusavio bendradarbiavimo tradiciją.

Sutikta su pasiūlymu daryti žygius, kad Laisvosios Europos Komitetas neišskirtų humanitarinius mokslus studijuojančių iš stipendijantų kategorijos.

Š. m. kovo 23 d. baigiasi referandumas Liet. Stud. Sąjungos JAV statui priimti ir šalpos Fondo nariams išrinkti.

Sveikinimas

šv. Velykų proga sveikiname Vyriausiąją At-kų Federaciją Valdybą, MAS Centro Valdybą, visus sendraugius, studentus ir moksleivius At-kus, išsisklaidžiusius po platųjį pasaulį. Kai priksime Kristų kiekviename žemės kampelyje, mūsų mažytėje tėviskėje prasiskleis taika ir ramybė.

šventų Velykų verba tegul pražysta nauja išsilaisvinimo viltimi mūsų žaliųjų girių partizanams ir Sibiro kankiniams!

BROOKLYNO MOKSLEIVIŲ AT-KŲ KUOPA

MOKSLEIVIAMS ATEITININKAMS ŠV. VELYKŲ SVEIKINIMAI

— *Prisikėlimo Ryto džiaugsmas tegaivina mūsų atnaujinimo dvasią ir jauną ištvermę te-
stiprina didiems darbams.*

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBA

Chicago, 1952 m. kovo 31 d.

Mūsų bendradarbius, skaitytojus ir visus bi-
čiulius, kurie dalijasi mūsų vargais ir džiaugs-
mais, sveikiname Velykų šventėse. Tegu Prisi-
kėlimo varpai išsiūbuoja visų mūsų širdis nuo
vieno žemės krašto iki kito vienai Aleliuja gies-
mei ir tegu prikelia mus Prisikėlusiam Kristui!

ATEITIES REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

TURINYS

Dr. A. Baltinis — Velykos — dvasios pavasaris	73
Antanas Jasmantas — Velykų ryto procesija (eil.)	75
Antanas Jasmantas — Verbų sekmadienis (eil.)	76
Francois Mauriac — Petro išsigynimas	77
Jurgis Gliuda — Velykų išvakarėse	78
Prof. St. Kolupaila — Per žemaičių kraštą	80
Paulius Jurkus — Dvasios ir kovos vyras	82
Antanas Jasmantas — Prisikėlimas (eil.)	82
J. Žilevičius, L. M. — Pirmieji lietuviškos mu- zikos pionieriai	84
Antulis Pūkulis — Kaip aš suskaldžiau atomą (feljetonas)	86

ATEITIES SPINDULIAI

Algis Žilvytis — Voveraitės Velykos	87
Vieškelio Dulkė — Norėčiau (eil.)	88
Angelė Ragažinskaitė — Velykos Lietuvoje	88
J. Tininis — Tarptautinė kalba	89

SPORTAS

Kęstutis Keblinskas — Karalių žaidimas — tenisas	90
---	----

KREIVOS ŠYPSENOS	91
------------------	----

DARBAI IR ŽMONĖS

Vl. P. — Mėnuo, vadinamas medaus	92
J. Indrys — Lietuvių Mokslo Draugija	93
A. D. — Lietuvių literatūros premijos	94

PLAČIAME PASAULYJE	95
--------------------	----

1952 METAI

BALANDIS-APRIL

NR. 4

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCINIS KOLEKTYVAS: D. Aleksandravičiūtė,
A. Bendoriūtė, J. Baužinskas, G. Macelytė, A. Mažiulis

Redakcijos ir administracijos adresas :

"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A.

PRENUMERATA metams: \$4.00 pagal U.S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro nr. kaina 40 ct.

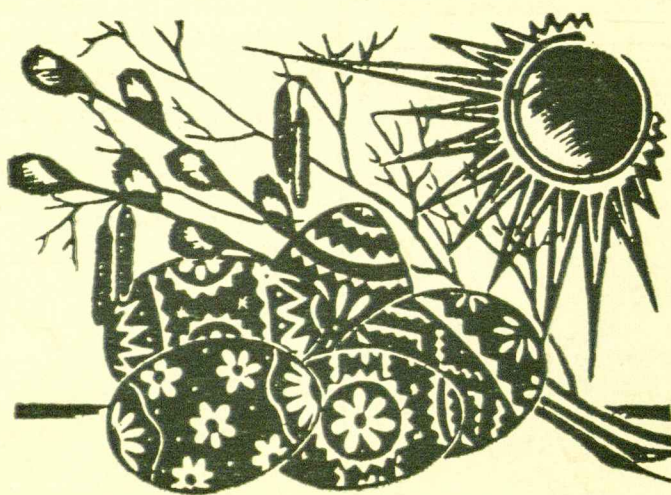
LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the
Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis",
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second - class matter at the post office at
Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act
of March 3, 1897.

90. 725. 171